

DWUTYGODNIK MIEJSKI

KRAKÓW.PL

Nr 3 (319), 15 lutego 2023

egzemplarz bezpłatny, ISSN 1898-9039

TEMAT NUMERU

Inwestycyjne plany ZIM

**Jestem jak siostra,
mama i koleżanka**
Rozmowa z położną
Agatą Wojcieszczyk

**Wirtuozki
z Sinfonietą**
Sinfonietta Cracovia
zaprasza!

 Kraków

klimat.krakow.pl

**PrzetwarzajMY
surowce**

Miasto w liczbach 42

Tyle ulic i chodników
wyremontowano w Nowej
Hucie w latach 2020–2022.

19 600

Tyle opraw sodowych
zostanie wymienionych
na ledowe w najbliższych
latach w Krakowie.
Szacunkowa oszczędność
na zakupie energii
elektrycznej wyniesie
ok. 4 mln zł netto rocznie.

1260

Tyle krzewów róż pojawi
się przy al. Róż dzięki
realizacji zwycięskiego
projektu w ramach
budżetu obywatelskiego.

Fot. Bogusław Świerkowski

Szanowni Państwo!

Choć w kalendarzu zima, sporo się dzieje na placach budów miejskich inwestycji, dlatego poświęcamy im w tym numerze dużo miejsca. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że większości zadań nie da się realizować w sposób niezauważalny dla mieszkańców, a co za tym idzie wiązą się one z szeregiem utrudnień i problemów, które na dłuższą metę stają się dla nas wszystkich męczące. Dlatego bardzo nas cieszy, że w tym roku odetchniemy z ulgą...

Najbliższe miesiące przyniosą bowiem zakończenie dużych projektów drogowych. Chodzi m.in. o rozbudowę al. 29 Listopada czy budowę linii tramwajowej Górka Narodowa – Krowodrza Górka. Za realizację

obydwu tych zadań odpowiada Zarząd Inwestycji Miejskich, którego dyrektor – Łukasz Szewczyk – na naszych łamach opowiada także o tym, kiedy będziemy się mogli przepacerować kładką pomiędzy Grzegórkami a Zabłociem i czy rodzice dzieci do lat trzech mogą się spodziewać kolejnych inwestycji żłobkowych.

pozytywne wieści dotyczą także trwających zadań oświatowych. Już w tym roku do użytku młodych krakowian i krakowianek zostaną oddane przedszkole w Bronowicach oraz szkoła podstawowa na os. Złocień. Między innymi o nich rozmawiamy z Beatą Trąbką-Samborską, dyrektorem Miejskiego Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie.

Na koniec coś dla przyszłych mam stojących przed wyborem szpitala, w którym na świat przyjdą ich dzieci. Czy wiecie Panie, że w jednej z miejskich placówek pracuje Anioł, nie połoźna? To Agata Wojcieszczyk z Oddziału Położnictwa i Ginekologii z Onkologią Szpitala Miejskiego Specjalistycznego im. Gabriela Narutowicza w Krakowie, która zdobyła tytuł Anioła Rodzić po Ludzku 2022 w konkursie organizowanym przez Fundację Rodzić po Ludzku. Wyróżnienie jest tym bardziej cenne, że o jego przyznaniu zdecydowały głosy zadowolonych pacjentek, a pani Agata znalazła się w gronie 10 laureatek w Polsce! Serdecznie gratulujemy!

Zapraszamy do lektury!

Joanna Korta

 Kraków

 MUZEUM
SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ
W KRAKOWIE
MOCAK

Na wystawie *Bruno Schulz: Sex-Fiction* spotykamy tego twórcę – na licznych autoportretach, a poprzez rysunki i grafiki zaglądamy także w głąb jego wyobraźni erotycznej. Towarzysząca wystawie polsko-angielska publikacja poddaje te obrazy pogłębionej analizie i interpretacji. Prezentujemy Schulza jako człowieka o nieposkromionej fantazji i swobodzie skojarzeń. Publikacja zawiera teksty kuratora, znanych schulzologów Jerzego Jarzębskiego i Piotra Millatiego oraz kalendarium Międzynarodowego Festiwalu Brunona Schulza w Drohobyczu. Ich dopełnienie stanowi profesjonalna analiza psychologiczno-psychiatryczna.

MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE MOCAK – INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW MINISTRA
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
POCHODZĄCYCH Z FUNDUSZU PROMOCJI KULTURY –
PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU CELOWEGO.

MECENAS MUZEUM

 OKNOPLAST

PATRON GALERII RE

 RE-Bau

PARTNER MOCAK-U

PARTNER WYSTAWY

 **MUZEUM
LITERATURY**

 **Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

**BRUNO SCHULZ
SEX-FICTION**

 MOCAK

Spis treści

5. W skrócie

INWESTYCJE

- 8. Inwestycyjne plany ZIM
- 11. Prawie 110 mln zł na inwestycje oświatowe – rozmowa z dyrektorem MCOO Beatą Tracką-Samborską

MIASTO

- 12. Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa
- 13. Sprawdź, czy dobrze przygotowałeś projekt do budżetu obywatelskiego
- 14. Jestem jak siostra, mama i koleżanka – rozmowa z potożną Agatą Wojcieszczyk
- 15. Niebawem start prac przy tramwaju do Mistrzejowic

16. KRAKÓW.PL DLA DZIECI

KULTURA

- 18. Piękny hołd krakowskich historyków – felieton Ryszarda Kozika
- 19. Centrum Muzyki doda miejskim orkiestrom skrzydeł
- 20. Wirtuozki z Sinfoniettą
- 21. Tłusty czwartek ze sztuką
- 22. Partnerskie Wilno skończyło 700 lat!
- 23. Wszystko zaczyna się od zmysłów – rozmowa z Adolfem Weltschkiem, dyrektorem Teatru Groteska
- 24. Mezuzy – ślad po dawnych mieszkańcach

DLA SENIORÓW

- 25. Nowe Centra Aktywności Seniorów c.d.

RMK

- 26. Zależy, kto co pichci... – rozmowa z radnym Wojciechem Krzysztonkiem
- 27. Młodzieżowa Rada w obronie praw ucznia

HISTORIA

- 28. Paczółtówicko-krakowski łańcuch winy i kary. Część I
- 29. Kalendarium krakowskie
- 30. Ogłoszenia

str. 8

str. 15

str. 22

str. 25

str. 27

Wydawca: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Komunikacji Społecznej, 31-004 Kraków, pl. Wszystkich Świętych 3-4
Adres redakcji: pl. Wszystkich Świętych 3-4, pok. 341, tel. 12 616-13-86, e-mail: redakcja@um.krakow.pl
Redaktor naczelna: Beata Klejbuk-Goździalska
Zastępca red. naczelnej: Joanna Korta
Sekretarz redakcji: Agata Włodarczyk
Współpracownicy: Michał Kozioł, Tadeusz Mordarski, Paweł Waluś, Beata Sabatowicz, Ryszard Kozik, Aleksandra Mikolaszek, Michał Sobolewski, Iwona Gazda
Zdjęcia: Bogusław Świerzowski, Jan Graczyński, Piotr Wojnarowski
Okładka: wizualizacja Centrum Kultury „Ruczaj” (zbliżona do projektu wykonawczego); materiały Zarządu Inwestycji Miejskich w Krakowie
Projekt graficzny: Pro Art Studio
Korekta: Magdalena Kędzierska-Zaporowska
Skład i taniowanie: Pro Art Studio
Druk: Drukarnia Leyko Sp. z o.o.
Nakład: 32 tys. egz. ISSN 1898-9039

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i wprowadzania zmian do następnego tekstu. Nadesłanie tekstu nie jest równoznaczne z jego opublikowaniem.

Sposób dystrybucji dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL:

Dwutygodnik KRAKÓW.PL można otrzymać w budynkach Urzędu Miasta Krakowa przy pl. Wszystkich Świętych 3-4, ul. Grunwaldzkiej 8, ul. Lubelskiej 27, w Rynku Podgórskim 1 i 2, na os. Zgody 2, przy ul. Stachowicza 18, al. Powstania Warszawskiego 10, ul. Dekerta 24, ul. Wielickiej 28a, ul. Sarego 4, w punktach sprzedaży biletów MPK oraz w krakowskich szpitalach, Centrum Handlowym M1, Galerii Bronowice, CH Serenada i siedzibach jednostek miejskich.

W dniu ukazania się numeru, w godzinach porannych, dwutygodnik rozdawany jest na rondach Grunwaldzkim, Mogiłskim, Matecznego, Kocmyrzowskim, na skrzyżowaniach Kobierzyńska / Grota-Roweckiego, Królewska / al. Mickiewicza, al. Słowackiego / Prądnicka oraz pod Teatrem Bagatela i – w godzinach popołudniowych – na pętlach: Borek Fałęcki i Krowodrza Górka.

Kolejny numer KRAKOWA.PL ukaże się: 1 marca 2023 r.

Nauczycielki zgłębiały tajniki prowadzenia zajęć w terenie / fot. archiwum ZZM

Nauczyciel bliski przyrodzie

Zakończyła się pierwsza edycja kursu „Nauczyciel bliski przyrodzie”. W programie uczestniczyło 15 wyjątkowych nauczycielek klas I-III. Podczas całorocznej przygody uczestniczki odkrywały efektywne formy wspierania dziecięcego rozwoju w przyjaźni z naturą i poznawały metody pozwalające realizować podstawę programową poza murami szkoły.

Każde z dziesięciu spotkań było wyjątkową podróżą w zielone miejsca na mapie Krakowa. Zajęcia odbyły się m.in. w okolicach Skatek Twardowskiego, w parku Lotników Polskich, Lesie Wolskim, parku Solvay, kamieniołomie w Mydlnikach oraz na terenie użytku ekologicznego „Uroczysko w Rzęsce”. Edukatorzy przekazali tajniki

prowadzenia zajęć w terenie, nie tylko przyrodniczych, ale także językowych czy nawet matematyki!

Odkrywanie przez dzieci przyrody występującej w najbliższym otoczeniu pozwala na dalszych etapach edukacji wykształcić prawidłowe postawy ekologiczne. Edukacja prowadzona na tonie natury stopniowo kształtuje u dzieci poczucie odpowiedzialności za planetę oraz daje możliwość nawiązania z nią więzi poprzez zrozumienie procesów, które stale zachodzą w środowisku.

To nie koniec przygody z edukacją przyrodniczą. Śledźcie stronę Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie, aby nie pominąć kolejnej edycji kursu! (SG-Z)

Przedsiębiorcy po pomoc do urzędnika

Pomimo możliwości składania wniosków do CEIDG drogą elektroniczną nadal wielu przedsiębiorców wybiera sposób tradycyjny i kontakt z urzędnikiem. W ubiegłym roku Referat ds. CEIDG Wydziału Spraw Administracyjnych odwiedziło blisko 14 tys. prowadzących własny biznes, z czego 1276 stanowili cudzoziemcy.

Osoby fizyczne prowadzące własną firmę, które w 2022 r. wybrały formę papierową składania wniosków do CEIDG za pośrednictwem UMK, mogły liczyć na wsparcie i pomoc w zakresie rejestracji działalności gospodarczej, zmiany danych firmy, zawieszenia, wznowienia oraz zamknięcia firmy w ramach wpisu do CEIDG.

W ubiegłym roku z łącznej liczby obsłużonych przez UMK przedsiębiorców ponad 2300 osób założyło własną firmę, w tym 739 stanowili cudzoziemcy. Aż 510 firm zarejestrowali obywatele Ukrainy, którzy na podstawie Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa mogą założyć i prowadzić firmę na takich samych zasadach jak obywatele Polski. Wnioski w tej sprawie składali również obywatele Stanów Zjednoczonych, Turcji czy Meksyku. (JD)

Czekamy na opinie mieszkańców

Zebrań opinii krakowianek i krakowian dotyczących działań Miasta na rzecz poprawy jakości życia w ich najbliższym otoczeniu to cel trwających anonimowych badań ankietowych pn. „Porozmawiamy o Krakowie w dzielnicach I-VII”.

Krótką ankietę można wypełnić do 3 marca br. – elektronicznie lub w punktach stacjonarnych. Wykaz punktów oraz link do ankiety znajdują się na stronie www.obywatelski.krakow.pl.

Ankieta jest skierowana do mieszkanki i mieszkańców siedmiu dzielnic Krakowa: Stare Miasto – I, Grzegórzki – II, Prądnik Czerwony – III, Prądnik Biały – IV, Krowodrza – V, Bronowice – VI, Zwierzyniec – VII.

Opracowane wyniki ankiet zostaną omówione na spotkaniach zastępców prezydenta: Jerzego Muzyka i Andrzeja Kuliga oraz dyrektorów wybranych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i miejskich jednostek organizacyjnych, które to spotkania

odbędą się w każdej ze wskazanych dzielnic w okresie od marca do czerwca br.

Podczas spotkań planowane są również prezentacja zamierzeń inwestycyjnych Miasta we wskazanym obszarze, a następnie dyskusja, w trakcie której mieszkańcy będą

mogli przedstawić swoje pomysły zmian w najbliższym otoczeniu.

Projekt jest kontynuacją spotkań „Porozmawiamy o Nowej Hucie” oraz „Porozmawiamy o Krakowie w dzielnicach VIII–XIII”. (MB)

Koci konkurs

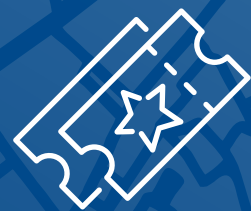
Tym razem coś dla najmłodszych, chociaż i starsi czytelnicy powinni zainteresować się tematem. Mamy do rozdania trzy podwójne zaproszenia na spektakl „Kot w butach” w Teatrze Groteska, który odbędzie się w sobotę, 25 lutego o godz. 16.00.

Historia młynarza i jego przebiegłego, gadającego kota pozostaje zaskakująco aktualna, nawet dla dzisiejszego widza. Aby się o tym przekonać, wystarczy odpowiedzieć na proste pytanie: jak się nazywa autor baśni, na podstawie której powstał spektakl?

Odpowiedzi prosimy wysłać do 20 lutego na adres: redakcja@um.krakow.pl, wraz z informacją: „Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych na potrzeby konkursu”. (PW)

Dzieje się w Krakowie

DZIEJE SIĘ

17 lutego

Podgórski Dzień Kota

Warsztaty teatralne, plastyczne i edukacyjne – wszystkie spod znaku kota – czekają na przedszkolaków w Centrum Kultury Podgórze. Zgłoszenia pod adresem edukacja@ckpodgorza.pl.

18, 19 lutego

Wielkie przeboje lat 50. i 60.

W Teatrze Bagatela – „Piosenki odnowa. Kamila Klimczak”. To recital z wykorzystaniem obrazów Jerzego Skolimowskiego, którego film „IO” otrzymał nominację do Oscara dla najlepszego pełnometrażowego filmu międzynarodowego.

19 lutego

Muzycynie w Pałacu Potockich

Chordofony to instrumenty strunowe należące do grupy najstarszych instrumentów muzycznych. Poznamy je bliżej podczas kolejnego spotkania cyklu „Porta w Pałacu”.

21 lutego

Tango Sinfonietta na finał karnawału

Orkiestra Sinfonietta Cracovia wypełni dźwiękami tanga Salę Siemiradzkiego w Galerii Sztuki Polskiej XIX wieku w Sukiennicach. Koncert to muzyczna podróż do Buenos Aires.

23 lutego

Zazula na początek wystawy

- Wystawę malarstwa wybitnego ukraińskiego artysty Ivana Marchuka pt. „Archetyp Wolności” zainauguruje koncert na scenie NCK. Wystąpi polsko-ukraiński zespół wokально-instrumentalny „Zazula”

25 lutego

Spacer dźwiękowy po okolicach Kombinat

Ośrodek Kultury Nowa Huta zaprasza na odkrywanie brzmienia terenów przemysłowych za pomocą rejestratora dźwięków, mikrofonów kontaktowych oraz własnego zmysłu słuchu.

25 lutego

Kraków miastem modernizmu!

W ARTzonie (os. Górali 4) spotkanie promocyjne książki „Modernizm, socrealizm, socmodernizm i postmodernizm. Przewodnik po architekturze Krakowa XX wieku”.

25, 26 lutego

Siatkarskie emocje

W TAURON Arenie Kraków rozegrany zostanie turniej finałowy TAURON Pucharu Polski siatkarzy. To propozycja nie tylko dla kibiców drużyn, które będą rywalizowały o to trofeum, ale także wszystkich sympatyków siatkówki.

do 26 lutego

„Romantyzm – inspiracje” w NCK

Mroczne i surowe krajobrazy oraz symboliczne odniesienia do literatury epoki romantyzmu można oglądać w Foto-Galerii. Autorami prac są członkowie Krakowskiego Klubu Fotograficznego.

Wsparcie dla dzieci i rodzin więźniów

Od 13 lutego Małopolskie Stowarzyszenie Probacja realizuje kolejny, finansowany przez Miasto, projekt pn. „Mentoring dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych izolacją penitencjarną rodzica”. Jego celem jest poprawa sytuacji dzieci osadzonych oraz integracji rodzin.

Mentoring dla rodzin to forma wsparcia zwłaszcza dzieci i młodzieży, których rodzic/opiekun odbywa karę pozbawienia wolności. Przebywanie rodzica w więzieniu wiąże się z poważnymi konsekwencjami dla rodziny. Oznacza nie tylko utratę ważnej osoby, ale także wiąże się z marginalizacją, stygmatyzacją oraz z wykluczeniem rówieśniczym.

W ramach projektu dzieci korzystają z indywidualnych spotkań i wycieczek z mentorem, podczas których mogą porozmawiać o wszystkich trudnościach związanych ze swoją sytuacją, uzyskać wsparcie psychologiczne, czy też podzielić się swoimi przemyśleniami i problemami podczas terapii indywidualnej.

Więcej o działalności stowarzyszenia na stronie: www.probacja.org. Informacje na temat projektów ukierunkowanych na wsparcie rodzin, które finansowane są przez Miasto: www.kkr.krakow.pl. (MP)

W ramach projektu dzieci korzystają m.in. z wycieczek / fot. Małopolskie Stowarzyszenie Probacja

Nowa Huta Pomnikiem Historii!

fot. Bogusław Świerkowski

3 lutego prezydent Krakowa Jacek Majchrowski odebrał z rąk prezydenta kraju Andrzeja Dudy rozporządzenie ogłaszające „Kraków – zespół architektoniczny i urbanistyczny dzielnicy Nowa Huta” Pomnikiem Historii. Uznanie roli Nowej Huty w historii Polski pozwoli rozwijać turystykę kulturową, edukację historyczną, ale też otwiera drogę do starań o wpis tej części miasta na Listę Światowego Dziedzictwa.

Otwieramy Krakowskie Centrum Klimatyczne!

Wielopole 17a – pod tym adresem powstała nowa przestrzeń dla mieszkańców. Krakowskie Centrum Edukacji Klimatycznej to pierwsze w Polsce miejsce stworzone przez Miasto, gdzie w sposób kompleksowy będziemy mówić o zmianach klimatu na obszarze zurbanizowanym. Otwarcie Centrum zainaugurowało miejską kampanię „Kraków w dobrym klimacie”.

Pomysłodawcami stworzenia tej przestrzeni byli sami mieszkańcy, którzy w 2021 r. wzięli udział w pracach Krakowskiego Panelu Klimatycznego i przegłosowali pomysł powstania Centrum, które będzie pokazywać rozwiązania proklimatyczne i wspierać mieszkańców w działaniach dla klimatu na co dzień. Zależało nam, żeby każda decyzja była podejmowana odpowiedzialnie, dlatego w miarę możliwości korzystamy z przedmiotów z drugiej ręki i wykorzystujemy naturalne materiały. Zainstalowaliśmy system umożliwiający spłukiwanie toalety wodą z mycia rąk. W centrum wszechobecna jest zieleń.

Zmiany klimatu na terenie miasta mają wpływ na wiele aspektów jego funkcjonowania, dlatego interesują nas zieleń i bioróżnorodność, transport, energia, źródła ciepła, gospodarowanie wodą i odpadami, kwestie oszczędzania zasobów i ich lokalności. Będziemy zapraszać mieszkańców na dotyczące tych zagadnień warsztaty, gry, spotkania dyskusyjne oraz spotkania z ekspertami, edukatorami. Chcemy, by wokół tego tematu powstała społeczność, która będzie motywować innych do działania i sama wychodzić z proklimatycznymi inicjatywami. (EC)

Konkurs Variété

Taniec, akrobacja, muzyka na żywo, romans, stawa, czarujący konsjerż i wielkie gwiazdy. Wszystko to na scenie Teatru Variété w spektaklu „VARIETE’s Great Revue”, na który mogą się państwo wybrać 26 lutego o godz. 17.30. Mamy do rozdania dwa podwójne zaproszenia na ten termin.

Aby wziąć udział w konkursie, należy zagłębić się nieco w historię jednego z zawodów. W 1929 r. w Paryżu Pierre Quentin założył pierwsze Stowarzyszenie Konsjerżów. Jaką nosiło ono nazwę?

Odpowiedzi prosimy wysłać do 20 lutego na adres: redakcja@um.krakow.pl, wraz z informacją: „Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych na potrzeby konkursu”. (PW)

Tunel drogowy wzdłuż Opolskiej to jedna z konstrukcji, realizowanych w ramach budowy linii Krakowskiego Szybkiego Tramwaju do Górki Narodowej / fot. Krzysztof Wojdowski

Inwestycyjne plany ZIM

Jan Machowski

To ważny rok dla północy Krakowa. Ale pakiet zadań Zarządu Inwestycji Miejskich obejmuje również wiele innych przedsięwzięć – od remontów i modernizacji żłobków, budowy obiektów kultury, po przygotowanie dużych projektów komunikacyjnych, które będą realizowane w kolejnych latach.

Nasze najważniejsze zadanie na ten rok? Dokończyć realizację pakietu inwestycji infrastrukturalnych na północy miasta – przyznaje Łukasz Szewczyk, dyrektor Zarządu Inwestycji Miejskich w Krakowie. Zaawansowanie prac zarówno na budowie linii tramwajowej do Górki Narodowej, jak i przy rozbudowie al. 29 Listopada do granicy Krakowa pozwala pozytywnie patrzeć na te dwa największe projekty Miasta na północy. – Jeśli chodzi o tramwaj do Górki Narodowej, regularne kursowanie chcemy uruchomić w III kwartale tego roku. W przypadku 29 Listopada termin zakończenia robót planujemy na koniec 2023 r., jednak już wcześniej poszczególne odcinki będą oddawane do użytku – zapowiada Łukasz Szewczyk. Na północy Krakowa zakończy się w tym roku jeszcze jedno duże zadanie drogowe. Chodzi o budowę Trasy Wolbromskiej. Dla mieszkańców tej części Krakowa to zapewni wygodę i bezpieczeństwo. – Umożliwimy szybki dojazd do centrum tramwajem, ale też rowerem dzięki nowym ścieżkom rowerowym, uporządkujemy ruch samochodowy, na trzech parkingach P+R zapewnimy miejsca na ponad 600 pojazdów – wylicza dyrektor ZIM.

Nowe drogi także w innych dzielnicach

2023 rok to też start robót budowlanych mających na celu poprawę płynności wyjazdu w kierunku Proszowic. – Spodziewamy się, że w połowie roku rozpocznie się rozbudowa pierwszego z odcinków ul. Kocmyrzowskiej, od węzła Grębatów do skrzyżowania Bukszpanowa-Kantorowicka. W ramach inwestycji, realizowanej we współpracy z GDDKiA, przebudowane będą także torowisko i pętla tramwajowa, gdzie powstanie terminal dla autobusów – wylicza dyrektor Szewczyk.

W tym roku łatwiej i szybciej dojedziemy do placówek medycznych w Prokocimiu. A to dzięki temu, że zakończy się realizacja pakietu zadań, w które zaangażowany jest ZIM. Na marzec zaplanowane jest oddanie do użytku wszystkich elementów wchodzących w skład rozbudowy ul. Jakubowskiego. Zakończy się też przebudowa pasa do skrętu w prawo z Wielickiej w Kostaneckiego.

Wisła ma łączyć, nie dzielić

Ten rok będzie też bardzo ważny pod względem łączenia brzegów Wisły. – Wspólnie z PKP PLA SA udostępniemy pieszym i rowerzystom kładkę pomiędzy Grzegórkami a Zabłociem. Projekt jest już bardzo zaawansowany, zakończenie prac zaplanowane jest na połowę roku – zapowiada Łukasz Szewczyk. Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem, w tym roku powinniśmy też poznać wykonawcę kładki pieszo-rowerowej łączącej Kazimierz i Ludwinów. Jest to jedno z zadań

ZIM nie tylko buduje, ale też przygotowuje duże zadania infrastrukturalne. – W ramach kontynuacji projektów dla północy chcemy w 2023 r. uzyskać zezwolenie (ZRID) na budowę linii tramwajowej Krowodrza Górka – Azory.

dofinansowanych w ramach z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych.

Nowe linie i drogi w kolejnych latach

ZIM nie tylko buduje, ale też przygotowuje duże zadania infrastrukturalne. – W ramach kontynuacji projektów dla północy chcemy w 2023 r. uzyskać zezwolenie (ZRID) na budowę linii tramwajowej Krowodrza Górka – Azory – mówi dyrektor ZIM. Jej kontynuacją w zachodnich dzielnicach będzie linia Azory – Cichy Kącik. Dla tego zadania ZIM planuje uzyskać decyzję środowiskową. – Na koniec tego roku zaawansowane powinny być też prace w największych projektach we wschodniej części Krakowa. Chodzi o trasy Ciepłowniczą i Nowobagrową wraz z liniami tramwajowymi. W obu przypadkach na koniec roku planuje się złożenie wniosków o decyzję środowiskową.

To nie koniec planów w dziedzinie transportu. – W tym roku chcemy też uzyskać decyzję środowiskową dla pierwszego etapu budowy premetra – zapowiada Łukasz Szewczyk. Chodzi o odcinek pomiędzy Domem Handlowym „Wanda” a ul. Piastowską. Trasa liczy prawie 10,5 km długości, z czego 5,6 km to tunel pod Śródmieściem i 1,4 km estakada. Zakładany czas przejazdu to ok. 9 minut.

ZIM przygotowuje też zadania komunikacyjne na południu Krakowa. Uzyskanie decyzji administracyjnych przybliży nas do realizacji dwóch projektów drogowych, które poprawią dojazd do przystanku SKA Opatkowice. Od strony północnej ma powstać nowa droga dojazdowa od os. Kliny. Tu ZIM chce na koniec roku dysponować decyzją środowiskową. Od południowej przebudowana będzie ul. Studniarskiego wraz z pętlą autobusową. W tym przypadku w planach jest uzyskanie decyzji ZRID. W ramach tych zadań wybudowane będą parkingi P+R. – Chcemy też być o krok bliżej do budowy wiaduktu nad torami kolejowymi w ciągu ul. Kąpielowej. Niebawem zamierzamy rozpocząć proces przygotowania dokumentacji projektowej i ubiegania się o decyzję ▶

W tym roku powinniśmy poznać wykonawcę kładki pieszo-rowerowej, która połączy Kazimierz i Ludwinów / Fot. Jan Graczyński

Wiadukt w rejonie ul. Siewnej nad al. 29 Listopada to jeden z ważniejszych elementów rozbudowy „wylotówki” na Warszawę / fot. Krzysztof Wojdowski

► ZRID dla tego zadania – zaznacza dyrektor Szewczyk. Zgodnie z planem na ten rok zaplanowano także zakończenie prac przygotowawczych do budowy ul. 8. Pułku Ułanów – w tym roku mają być już wydane decyzje zezwalające na budowę dla wszystkich czterech etapów tego zadania.

Kluby kultury, żłobki, remizy

2023 rok to kontynuacja inwestycji kubaturowych i – co ważne – rozpoczęcie nowych projektów. – Podpisaliśmy już umowę na budowę Ośrodka Ruczaj przy ul. Jana Kantego Przyzby. Na koniec roku chcemy sfinalizować budowę klubu kultury w rejonie ul. Koszykarskiej – zapowiada Łukasz Szewczyk. Nowym zadaniem jest budowa Młodzieżowego Ośrodka w Łuczanowicach – na ten rok zaplanowano opracowanie dokumentacji projektowej.

W 2023 r. Zarząd Inwestycji Miejskich zajmować się będzie w dalszym ciągu projektami żłobkowymi. ZIM planuje kolejny etap modernizacji placówki przy ul. Mazowieckiej, wymianę dachu w budynku żłobka przy Sanockiej i Lekarskiej, przygotowanie do modernizacji żłobków na os. Willowym i przy ul. Opolskiej. Rozpoczną się

też przygotowania do budowy nowych placówek opiekuńczych dla maluchów: na Krzemionkach i przy ul. Dekerta.

Łącznie na 2023 r. na zadania Zarządu Inwestycji Miejskich w Krakowie zaplanowano ponad pół miliarda złotych. W perspektywie do 2027 r. koszt zadań, za które odpowiada ZIM, to kwota bliska 900 mln zł.

W tym roku zakończy się za to budowa remizy dla OSP Przewóz – to jeszcze wiosną. W ramach kontynuacji zadań z zakresu bezpieczeństwa ZIM chce też zająć się siedzibą Grupy Ratownictwa Specjalistycznego OSP Kraków, a także przygotować budowę remizy dla OSP Bieżanów. W planach jest też modernizacja ogrodzenia strażnicy w Przylasku Rusieckim.

Kontynuowane będą inwestycje w Krakowskim Ogrodzie Zoologicznym oraz Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt. Na koniec roku zaawansowane powinny być prace przy pawilonie dla szympanów i makaków japońskich. Z kolei w schronisku przy ul. Rybnej zakończy się budowa nowego pawilonu dla kotów.

Łącznie na 2023 r. na zadania Zarządu Inwestycji Miejskich w Krakowie zaplanowano ponad pół miliarda złotych. W perspektywie do 2027 r. koszt zadań, za które odpowiada ZIM, to kwota bliska 900 mln zł.

O tegoroczne inwestycje pytamy Andrzeja Kuliga, I Zastępcę Prezydenta Krakowa ds. Polityki Społecznej i Komunalnej:

Kluczowe dla mnie jest zakończenie pakietu inwestycji na północy, za które odpowiada ZIM. Tramwaj do Górki Narodowej, rozbudowa al. 29 Listopada czy budowa Trasy Wolbromskiej to zadania niezwykle trudne, bo prowadzone w terenie zurbanizowanym. A to powoduje duże utrudnienia. Na szczęście w tym roku problemy komunikacyjne na północy się skończą. To jednak nie koniec działań inwestycyjnych w tym rejonie. Chcemy zaoferować mieszkańcom z Azorów dogodne połączenia komunikacyjne, budując linię tramwajową do tego osiedla. W tym roku planujemy uzyskać pozwolenie na budowę. Bardzo ważne będzie też dokończenie przebudowy ul. Królowej Jadwigi,

a także rozpoczęcie modernizacji ulic Zwierzynieckiej i Kościuszki. Mimo trudnego finansowo roku spore środki przeznaczymy na przygotowanie i realizację inwestycji w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego – mam tu na myśli projekty odwodnienia choćby w Bieżanowie, Grębałowie, w rejonie os. Kabel czy przy potoku Sudot Dominikański. Będziemy kontynuować inwestycje na osiedlach peryferyjnych: chodzi o przebudowy ulic, budowy chodników, miejsc postojowych czy wreszcie oświetlenia ulicznego. A skoro już mowa o terenach peryferyjnych – ten rok to kontynuacja programu Budowa Infrastruktury Sanitarnej, realizowanego przez Wodociągi Miasta Krakowa. Znikną szamba, czyli źródła zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych. W zamian kolejne budynki zostaną podpięte do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Tylko w tym roku planujemy wybudować 7 km kanalizacji i prawie 5 km wodociągu, przeznaczając na ten cel blisko 20 mln zł.

Beata Tracka-Samborska

dyrektor Miejskiego Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie

Prawie 110 mln zł na inwestycje oświatowe

– Potrzeby inwestycyjne wynikają głównie z rozwoju wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego – mówi Beata Tracka-Samborska, dyrektor Miejskiego Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie. Rozmawia Joanna Korta.

Zacznijmy od końca. W tym roku swój finał będą miały dwie z kluczowych inwestycji oświatowych prowadzonych obecnie w Krakowie.

Beata Tracka-Samborska: Harmonogram prac obu inwestycji jest bardzo napięty. Na os. Złocień doprowadzono budynek do stanu surowego zamkniętego. Trwają prace przy instalacjach wewnętrznych i zewnętrznych oraz ocieplaniu ścian. Zakończenie robót budowlanych planowane jest na czerwiec br. Docelowo powstanie szkoła podstawowa z 24 salami i pracowniami, halą sportową z widownią i boiskiem na dachu.

W przedszkolu przy ul. Jabłonkowskiej trwają zarówno prace wykończeniowe wewnątrz budynku, jak i związane z zagospodarowaniem terenu. Powstające przedszkole posiada m.in. 6 sal dydaktycznych, aulę, salę zajęć ruchowych oraz zaplecze kuchenne.

Inwestycje oświatowe to nie tylko stawianie nowych obiektów, ale także rozbudowa tych istniejących. Gdzie obecnie prowadzone są prace?

BT-S: Z ważniejszych należy wymienić te, których zakończenie planowane jest w roku bieżącym. Są to dobudowy nowych segmentów dydaktycznych w Szkole Podstawowej nr 67 przy ul. Kaczorówka 4 (powstanie m.in. 14 nowych sal i pracowni) oraz w Szkole Podstawowej nr 72 przy al. Modrzewiowej 23 (dodatkowo szkoła zyska 6 pomieszczeń do nauki). Ponadto finalizowane są prace związane z kompleksową przebudową budynku na os. Willowym 35 na potrzeby Specjalistycznej Poradni Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej (powstaną m.in. 43 gabinety, sale terapeutyczne i sala konferencyjna). W roku bieżącym planowane jest również uruchomienie dodatkowych oddziałów Przedszkola nr 187 w zakupionym budynku na os. Piastów 71.

A co z mniejszymi remontami w placówkach?

BT-S: Praktycznie w każdym budynku 317 jednostek oświatowych corocznie prowadzone są prace remontowe. W bieżącym roku

zaplanowano na nie w budżecie Miasta ponad 32 mln zł (w tym ponad 11 mln zł zostało rozdysponowane przez rady dzielnic, zgodnie z ich kompetencjami).

Miejskie Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie prowadzi rocznie około 500 remontów, głównie w okresie wakacyjnym.

O oświacie często mówi się w kontekście jej niedofinansowania, ale to chyba nie jest problem naszego miasta?

BT-S: Na inwestycje oświatowe w budżecie Miasta Krakowa na rok 2023 w ramach inwestycji programowych w dziedzinie Oświata i wychowanie zaplanowano prawie 110 mln zł (w ubiegłym roku była to kwota o 30 mln zł mniejsza). Należy zaznaczyć, że od wielu lat w budżecie Miasta Krakowa przeznaczane są środki finansowe na termomodernizację kilku budynków oświatowych. W bieżącym roku takie prace będą prowadzone w budynkach,

w których funkcjonują Szkoły Podstawowe nr 18 i 119 oraz Przedszkola nr 20 i 79. Prace w tych ostatnich zostaną współfinansowane ze środków zewnętrznych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Jakie są – w dalszej perspektywie – główne potrzeby, jeśli chodzi o infrastrukturę oświatową w Krakowie?

BT-S: Potrzeby inwestycyjne wynikają z rozwoju wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego. W roku bieżącym rozpoczniemy rozbudowę Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 15 przy ul. Grochowej 23 (podpisano umowę, trwają prace projektowe), rozbudowę budynku Szkoły Podstawowej nr 54 przy ul. Tynieckiej 122 wraz z pomieszczeniami dla przedszkola (trwa postępowanie przetargowe) oraz rozbudowę Szkoły Podstawowej nr 62 przy ul. Ćwikłowej 1.

W roku przyszłym planowane jest rozpoczęcie rozbudowy Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 8 przy ul. Mieczysława Wrony 115, a w roku 2025 budowy zespołu szkolno-przedszkolnego w rejonie Łęgu.

500
tyle remontów prowadzi
rocznie Miejskie Centrum
Obsługi Oświaty w Krakowie.

Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

26 stycznia

- Wizyta burmistrza miasta Poprad Antona Danka oraz konsula generalnego Republiki Słowackiej w Krakowie Tomaša Kašaja
- Spotkanie z Ambasadorem Hiszpanii w Polsce Ramiro Fernándezem Bachillerem oraz konsulem honorowym Hiszpanii w Krakowie Radostawem Froncem (na zdjęciu)

27 stycznia

- Spotkanie z Przedstawicielem Wysokiego Komisarza ds. Uchodźców ONZ na Polskę Kevinem J. Allenem (na zdjęciu)
- Premiera monodramu „Byłam żoną Boba Marleya”, Teatr KTO, ul. Zamojskiego

30 stycznia

- Podpisanie umowy bezpośredniej dotyczącej finansowania projektu Partnerstwa Publiczno-Prywatnego – „Krakowski Szybki Tramwaj etap IV” pomiędzy Gminą Miejską Kraków, firmą Gülermak oraz instytucjami finansującymi, sala Lea i Kupaiecka (na zdjęciu)

1 lutego

- Podpisanie umowy na budowę Centrum Kultury „Ruczaj” (na zdjęciu)
- Spotkanie z prof. Heinrichem Bennerem, przewodniczącym Stowarzyszenia Humanitarnego Ukrainehilfe Breitscheid

3 lutego

- Uroczystość wpisania Nowej Huty na listę Pomników Historii, Pałac Prezydencki, sala Kolumnowa, Warszawa
- Koncert Karpackiego Zespołu Pieśni i Tańca Ukrainy „Werchowyňa”, Nowohuckie Centrum Kultury, al. Jana Pawła II

7 lutego

- Otwarcie „Społecznej Kaffki”, pierwszej krakowskiej kawiarni prowadzonej przez osoby z zespołem Downa, ul. Na Kozłowiec
- Gala Piłkarska, podczas której Prezydent Krakowa otrzymał Złotą Odznakę Honorową Polskiego Związku Piłki Nożnej oraz wręczono nagrodę Prezydenta Miasta Krakowa „Jasna Strona Futbolu” i nagrody laureatom XXVIII Plebiscytu na Najlepszego Piłkarza i Trenera Małopolski 2022, Muzeum Krakowa, Rynek Główny
- Spotkanie z dyrektorem generalnym Ryan Air Michaeliem O’Learym

26
stycznia

zdjęcia: Piotr Wojnarowski

27
stycznia

30
stycznia

1
lutego

Sprawdź, czy dobrze przygotowałeś projekt do **budżetu obywatelskiego**

Emilia Król

Do 2 marca zainteresowani mieszkańcy mają jeszcze czas na składanie wniosków do tegorocznej edycji budżetu obywatelskiego. Aby ułatwić to zadanie, podpowiadamy, na co zwrócić uwagę i jak uniknąć błędów podczas przygotowania projektów.

Ważnym kryterium oceny wniosków jest ogólnodostępność. Chodzi o to, by opracowane zadania były dostępne nieodpłatnie dla jak największej grupy ludzi, a z rezultatów wykonanego projektu powinno skorzystać jak najwięcej odbiorców.

Dobrym przykładem będą tu zajęcia sportowe, taneczne czy biegowe dla konkretnych osób np. dzieci, młodzieży czy seniorów.

Miejsce realizacji naszego projektu

Jeśli mamy już pomysł i wskazaliśmy grupę docelową, czas pomyśleć o tym, gdzie chcemy go zrealizować. Częstym błędem występującym w składanych projektach jest brak ustalenia konkretnego miejsca. W tym przypadku niezbędna jest dokładna nazwa obiektu lub opis wybranej lokalizacji.

Warto skorzystać także z mapy <https://msip.krakow.pl/> i sprawdzić, czy dany teren jest własnością miasta, gdyż tylko w takich miejscach może być realizowany projekt.

Jeśli chcemy przygotować jakieś działania w placówkach oświatowych, to podstawowym wymogiem jest pisemne oświadczenie

dyrekcji danej szkoły czy przedszkola o gotowości do współpracy.

Jeśli zależy nam na projekcie np. o charakterze kulturalnym, warto wówczas skontaktować się z najbliższą instytucją kultury.

Warto dodać, że projekty można złożyć w wybranej przez siebie dzielnicy i nie musi być to dzielnica naszego zamieszkania. W takiej sytuacji na liście poparcia konieczne są podpisy mieszkańców z tej dzielnicy.

Koszty projektu

Wnioskodawca podaje jedynie szacunkową kwotę kosztów na podstawie zamieszczonego na stronie BO cennika. Podanie kosztów nie jest obowiązkowe. Pracownicy jednostki oceniającej projekt będą ostatecznie sprawdzać kwoty potrzebne do wykonania zadania.

Czasami nasza wycena w trakcie weryfikacji zostaje podwyższona i jest to spowodowane koniecznością opracowania dokumentacji projektowej wraz z uzgodnieniami, co podnosi koszty. Wzrost kwoty może wynikać również z konieczności budowy odwodnienia, oświetlenia czy przebudowy lub zabezpieczenia sieci uzbrojenia podziemnego.

BUDŻET OBYWATELSKI MIASTA KRAKOWA

CZYŻBY ZAPOMNIANO O ZALEWIE NOWOHUCKIM... I NOWEJ HUCIE

fol. B. Świerzowski

WIELOPOKOLENIOWY PLAC ZABAW W PARKU KROWODERSKIM

Więcej pytań i odpowiedzi można znaleźć na stronie www.budzet.krakow.pl w zakładce „informacje dla wnioskodawców”.

Szczegółowych informacji udziela także Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia telefonicznie: 12 616-11-11 lub e-mailowo: budzetobywatelski@um.krakow.pl

Startują maratony!

Potrzebujesz wsparcia merytorycznego przy pisaniu projektu? Chciałbyś jeszcze o coś dopytać pracowników, którzy na co dzień zajmują się oceną i realizacją zwycięskich zadań? Weź udział w otwartych maratonach pisania projektów i skorzystaj z niezbędnych wskazówek, które pomogą ci złożyć wniosek do BO!

Maratony odbędą się:

- 18 lutego (sobota) w godzinach 10:00–14:00 w Kłastrze Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22
- 22 lutego (środa) w godzinach 17:00–20:00 w Miejscu Aktywności Mieszkańców Kozłówek ul. Na Kozłówce 25
- 1 marca (środa) w godzinach 17:00–20:00 w Centrum Obywatelskim Centrum C 10, os. Centrum C 10 lokal nr U 1 w budynku nr 10, wejście od alei Przyjaźni.

**ZŁÓŻ
PROJEKT
BO
WARTO**

**1 LUTEGO –
2 MARCA 2023**

www.budzet.krakow.pl

Agata Wojcieszczyk

położna Oddziału Późnactwa i Ginekologii z Onkologią Szpitala Miejskiego Specjalistycznego im. Gabriela Narutowicza w Krakowie, zdobywczyni tytułu Anioła Rodzić po Ludzku 2022 w konkursie organizowanym przez Fundację Rodzić po Ludzku

Jestem jak **siostra, mama i koleżanka**

– Dostałam ogromny zastrzyk energii i motywacji – mówi położna Agata Wojcieszczyk, laureatka tytułu Anioła Rodzić po Ludzku 2022. Rozmawia Joanna Korta.

Jak to jest zostać Aniołem?

Agata Wojcieszczyk: Cudownie! To dla mnie ogromny zaszczyt i wyróżnienie, chociaż zupełnie nie czuję się Aniołem. Jestem tą samą położną, którą byłam do tej pory. Sama nominacja była dla mnie ogromnym zaskoczeniem i bardzo mnie ucieszyła. Jestem wdzięczna za okazane zaufanie. Czuję, że to, co robię, jest ważne i potrzebne pacjentkom. Dostałam od nich ogromny zastrzyk energii i motywacji. Jestem szczęśliwa, że moja praca została doceniona.

Wykonuje Pani piękny zawód, bardzo potrzebny i odpowiedzialny. Zawsze chciała Pani pracować w ten sposób – z kobietami i dla kobiet?

AW: Zawód położnej jest bardzo piękny, ale też trudny, ekscytujący i nieprzewidywalny. Spoczywa w naszych rękach odpowiedzialność za dwie, a czasem nawet więcej osób. Od dziecka wiedziałam, że będę położną. Zawsze interesowało mnie położnictwo. Chciałam pomagać. W późniejszym wieku fascynował mnie cud narodzin. Po szkole położnych nie wiedziałam, gdzie dostanę pracę. Rozpoczęłam od oddziału noworodków, gdzie pracowałam nie tylko z tymi najmniejszymi istotami, ale również z ich mamami, które często, przerażone, nie wiedziały, jak zająć się swoim maleństwem. Lubiłam pomagać, odpowiadać na pytania, motywować, wspierać i patrzeć na radość tych młodych mam. Po siedmiu latach zmieniłam oddział noworodkowy na blok porodowy i tak jest do dziś. Uczylałam się zawodu od początku. Słuchałam starszych koleżanek, podglądałam, jak pracują, szkoliłam się.

Głoszące w plebiscycie kobiety doceniły nie tylko pani profesjonalizm, ale także serce. W jaki sposób buduje pani relacje z pacjentkami, które przeważnie są przecież bardzo zestresowane i pełne obaw?

AW: Myślę, że bardzo ważna jest rozmowa. To tu zaczyna się budowanie relacji. Trzeba wysłuchać kobietę. Każda jest inna, ma swoje oczekiwania i potrzeby, dlatego tak ważne jest podejście

indywidualne. Nasza opieka okołoporodowa powinna być skoncentrowana na wspieraniu, empatii i cierpliwości. Często pacjentki mówią, że jesteśmy dla nich jak siostry, mamy, koleżanki. I to jest bardzo ważne, bo czują się bezpieczne. Ufają nam, wsłuchują się w siebie, ale też słuchają tego, co chcemy im przekazać. Stajemy się na chwilę członkami ich rodzin. Takie porody są dużo łatwiejsze.

Miejsce pracy pani Agaty – sala porodowa w szpitalu Narutowicza / fot. Bogusław Świerzowski

Liczyła Pani kiedyś, ile dzieci pomogła sprowadzić na świat?

AW: Niestety nie i tego żałuję. Przez 21 lat pracy na bloku porodowym uzbierała się pewnie pokaźna gromadka.

Co zmieniło się na naszych porodówkach w czasie lat pani pracy w zawodzie?

AW: Bardzo dużo. Po pierwsze, wygląd „porodówek”. Sale porodowe są pojedyncze, co daje większą intymność. Po drugie, możliwość wsparcia przez bliską osobę, chociaż już 28 lat temu w naszych szpitalach zaczynaliśmy wprowadzać porody rodzinne. Pacjentki mogą słuchać swojej muzyki, rodzić w pozycjach wertykalnych, zmieniać pozycje w I i II okresie porodu. Jest mnóstwo udogodnień, z których kobiety chętnie korzystają. Nasze sale dysponują wannami do immersji wodnej, piłkami, materacami, workami sako. Mamy koło Roma, krzesetka porodowe, TENS-y, piłeczki do masażu, a także Kalinox, czyli tzw. gaz rozweselający i znieczulenie zewnątrzoponowe. Wachlarz możliwości jest ogromny. Myślę, że ta możliwość wyboru i poczucie bezpieczeństwa mają ogromny wpływ na relacje między personelem a pacjentkami. A to przekłada się na przebieg porodu.

Ciągle dla wielu osób położna kojarzy się z samym porodem. A przecież z wazszej wiedzy i opieki panie mogą korzystać dużo wcześniej...

AW: Niestety tak jeszcze się zdarza. Ale na szczęście coraz rzadziej. Dużo mówi się i pisze o tym, że kobiety ciężarne mogą już w czasie ciąży korzystać z wizyt położnej środowiskowej. Takie wizyty są bardzo ważne, gdyż przygotowują kobiety do porodu. Dzięki nim wiedzą, na co zwrócić uwagę, co powinno je zaniepokoić i kiedy powinny zgłosić się do szpitala. Jest to bardzo istotne i potrzebne. Dlatego zachęcam wszystkie przyszłe mamy do korzystania z tych wizyt.

A stres? W pani pracy zapewne go nie brakuje. Jak sobie pani z nim radzi?

AW: Duża dynamika, nieprzewidywalność, zmiana sytuacji czasami z sekundy na sekundę, odpowiedzialność za drugą osobę powodują, że stres w pracy towarzyszy położnej bardzo często. Jako profesjonalistka nie powinnam go jednak okazywać pacjentkom, które przy mnie mają się czuć bezpiecznie i komfortowo. Staram się stresujące sytuacje przegadać z koleżankami. Czytam książki, lubię słuchać muzyki, dużo spaceruję. To mnie uspokaja i wycisza. Jestem pozytywnie nastawiona do świata i dużo się uśmiecham.

Niebawem start prac przy budowie linii tramwajowej do Mistrzejowic

Joanna Korta

Wiosną ruszy największa w Polsce inwestycja realizowana w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego – budowa linii tramwajowej do Mistrzejowic. 30 stycznia w magistracie podpisano umowę na pokrycie kosztów tego zadania pomiędzy przedstawicielami Miasta, wykonawcy (konsorcjum PPP Solutions Polska i Gülermak Ağır Sanayi İnşaat ve Taahhüt) oraz instytucjami finansowymi.

Podpisana umowa przypieczętowała start prac przy inwestycji / fot. Piotr Wojnarowski

To wyjątkowe przedsięwzięcie. Wiele miast, które już się do nas zwracają, chce się wzorować na tym rozwiązaniu. Byliśmy kiedyś pierwszym miastem w Polsce, które rozpoczęło działalność w ramach PPP. Kilka lat temu podpisaliśmy umowę na budowę parkingu przy placu na Groblach wraz z otaczającymi go ulicami. Teraz stawiamy kolejne kroki – mówił podczas wydarzenia Jacek Majchrowski, prezydent Krakowa.

Całe przedsięwzięcie będzie kosztować 1,92 mld zł. Dzięki zastosowanemu modelowi współpracy z partnerem prywatnym Miasto na tym etapie nie ponosi kosztów zadania – finansuje je wykonawca przy wsparciu Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju, Banku Pekao SA i Polskiego Funduszu Rozwoju. Poza zabezpieczeniem finansowania to partner prywatny ma zaprojektować, uzyskać niezbędne zgody i zbudować linię tramwajową do Mistrzejowic, a potem przez 20 lat dbać o jej infrastrukturę.

Miasto z kolei przez dwie dekady będzie ponosić comiesięczne opłaty za dostęp do niej. Po upływie tego czasu ją przejmie.

– Myślę, że w ciągu miesiąca, maksymalnie dwóch, uzyskamy decyzję ZRID (zgodę na realizację inwestycji drogowej – przyp. red.) i zaczynamy prace – zapewnił Bülent Özdemir, dyrektor Gülermak na Polskę. W ramach IV etapu rozbudowy Krakowskiego Szybkiego Tramwaju powstanie torowisko o długości 4,5 km, które będzie przebiegać od skrzyżowania al. Jana Pawła II z ul. Lema i Meissnera, a następnie ulicami: Meissnera, Młyńską, Lublańską, Dobrego Pasterza, Krzesławicką, Bohomolca, ks. Jancarza, aż do istniejącej pętli Mistrzejowice. Na trasie przewidziano m.in. tunel wraz z wielopoziomowym węzłem przesiadkowym w okolicy ronda Polsadu. Dzięki temu połączeniu czas dojazdu do centrum miasta skróci się o 12 minut. Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem, pierwszym odcinkiem krakowskiego premetra pojedziemy pod koniec 2025 r.

KRAKÓW.PL

mini

CZEŚĆ! HI! BUENOS DIAS! BONJOUR! CIAO! AHOJ!

Cóż to był wczoraj za dzień! 14 lutego – walentynki, czyli święto zakochanych. Opowiem wam więcej o nim w „Już wiem”, teraz bowiem muszę coś ogłosić. Zakochany jestem w Krakowie! Ktoś może zapytać, czy można pokochać miasto. A czemu nie? Można darzyć uczuciem miejsce, w którym mieszkasz, planetę, na której żyjesz, zwierzątko, które jest twoim przyjacielem. Kochamy rodziców, rodzeństwo, dziadków, przyjaciół. Miłość jest niezwykłym uczuciem łączącym się z czułością i odpowiedzialnością za innych, z okazywaniem szacunku, troską. Miłość uskrzydla i choć ja mam swoje własne skrzydełka, to zakochany wznoszę się coraz wyżej i wyżej. Bardzo lubię latać nad Krakowem i obserwować miasto nocą, gdy tylko w niektórych oknach świecą się światła, a mieszkańcy zapadają w sen. Obserwuję wtedy, jak krakowskie kamienice, zabytki, pomniki rozpoczynają nocne rozmowy i snują opowieści o dawnych czasach, wspominając królów zamieszkujących Wawel, mieszczan spacerujących urokliwymi krakowskimi uliczkami, kupców i ich kramy sukienne w Sukiennicach. Dziś miasto żyje o wiele szybciej, jest zdecydowanie barwniejsze i nowocześniejsze, ale nie zmienia się w nim jedno: można się w nim zakochać od pierwszego wejrzenia!

DOPASOWANKA

Do czerwonej kolumny wstaw taką literę, która będzie ostatnią literą pierwszego słowa i zarazem pierwszą literą drugiego słowa.

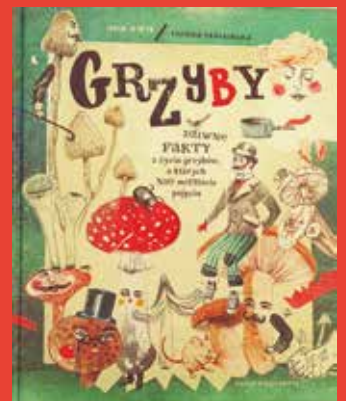
LA		MOKÓW
GOŁĘBI		CHO
ROWE		OLKI
MO		UDÓW
WIEŻ		LFÓW

ZACZYTANY KRAKÓW

Czy czujecie czasem potrzebę poznania jakichś ciekawych faktów o otaczającym was świecie?

Jeśli tak, to polecam do przeczytania arcyciekawą książkę Liliany Fabisińskiej „Grzyby. Dziwne fakty z życia grzybów, o których nie mieliście pojęcia.” Zastanawialiście się kiedyś, czym są grzyby? Czy są zwierzętami czy roślinami? Otóż nie pasują ani do tych, ani do tych. Są po prostu grzybami, odrębnym królestwem w świecie przyrody. Można je spotkać niemal wszędzie; są w wodzie, na łądzie, pod ziemią, na drzewach, na skórze, a nawet w ludzkim ciele. Poznajcie całą prawdę i dajcie się wciągnąć do dziwnego królestwa grzybów.

Liliana Fabisińska, Asia Gwis, „Grzyby. Dziwne fakty z życia grzybów, o których nie mieliście pojęcia”, Wydawnictwo Nasza Księgarnia, 2017

Biblioteka
Kraków

KRZYŻÓWKA

Zdradzę wam, że zakochałem się nie tylko w Krakowie... Rozwiążcie krzyżówkę, by dowiedzieć się, jak ma na imię moja wybranka serca.

1. .... Zygmunt – bije w najważniejsze święta.
2. .... Huta – dzielnica Krakowa
3. Kuzyn Smokoroźca.
4. Sprzedają na Rynku kwiaty.
5. .... Floriańska – pozostałość po dawnych murach miejskich Krakowa.

ZNAJDŹ SZCZEGÓŁY

Znajdź pięć szczegółów, którymi różnią się obrazki.

JUŻ WIEM!

Walentynki to bardzo ciekawe święto. Wywołuje wiele emocji i o tym rozmawialiśmy ostatnio ze smoczą ciocią i Smokiem Wawelskim. Święto wypada 14 lutego, w dzień św. Walentego, który w średniowieczu uważany był za orędownika (czyli za osobę wstawiającą się za kimś lub za czymś) osób dotkniętych ciężką chorobą.

Jednak dla wszystkich zakochanych święty ten jest patronem miłości. We Włoszech, w mieście Terni, znajduje się bazylika jego imienia, do której przybywają pary narzeczonych, by złożyć przysięgę miłości, a na świątyni umieszczony jest napis „Święty Walenty patron miłości”.

Ciocia znalazła też informację, że w czasach Cesarstwa Rzymskiego był zwyczaj poszukiwania wybranki serca poprzez losowanie jej imienia ze specjalnej urny. Tak sobie myślę, że nie chciałbym, szukać ukochanej poprzez losowanie karteczki. Wracając do walentynek, jest to dzień, w którym zakochani obdarowują się prezentami, pięknymi kartkami, wychodzą na romantyczne kolacje, do kina, teatru czy na koncerty.

W mojej smokoroźcowej krainie nie obchodziliśmy walentynek, każdy dzień był bowiem dobry, by okazywać czułość i miłość.

Opracowanie: Anna Machacz
Projekt graficzny i ilustracje: Elżbieta Dias Wituła

fot. Jan Graczyński

Ryszard Kozik
z urodzenia i zamieszkania nowohucianin,
były dziennikarz „Gazety Wyborczej”,
pracownik Muzeum Krakowa

Widziane z Krzysztoforów

Piękny hołd krakowskich historyków

W marcu przypada tragiczna 80. rocznica likwidacji krakowskiego getta. Będą oczywiście oficjalne obchody, do udziału w których już teraz zachęcam. Najlepszą formą uczczenia pamięci zamordowanych przez nazistów krakowskich Żydów wydaje mi się jednak książka „Nie tylko Kroke. Historia Żydów krakowskich”, która ukazała się właśnie nakładem Wydawnictwa Literackiego.

Autorki i autorzy monografii, związani z Instytutem Judaistyki UJ – Czesław Brzoza, Michał Galas, Edyta Gawron, Stefan Gąsiorowski, Anna Jakimyszyn-Gadocha, Adam Kaźmierczyk, Alicja Maślak-Maciejewska, Przemysław Zarubin – podjęli się nie lada wyzwania, kreśląc opowieść o tysiącletniej obecności społeczności żydowskiej w Krakowie (pierwsze doniesienia na ten temat pochodzą z X w.). A żeby być precyzyjnym – także w Kazimierzu i Podgórzu, które – kolejno – w XIX i na początku XX w. zostały z Krakowem połączone. Były to więc trzy gminy żydowskie, które ostatecznie udało się scałić dopiero w okresie międzywojennym.

Od średniowiecza...

Twórcy książki prowadzą nas przez żydowskie dzieje, począwszy od średniowiecza i pierwszych przybywających do Krakowa grup Żydów. Wyjaśniają powody przenosin do Kazimierza, opisują rozwój żydowskiego Krakowa w „złotym wieku” ery Jagiellonów, udział Żydów w polskim ruchu narodowym czasów rozbiorów i ich rolę w odrodzeniu Polski. Opisują oczywiście także Zagładę i próby odrodzenia życia żydowskiego po wojnie oraz przywrócenia pamięci o żydowskim Krakowie. Na kartach książki znajdziemy również informacje o życiu codziennym i wiele nieoczywistych wątków dotyczących społeczności żydowskiej, jak jej kontakty z dworem królewskim czy barwny obraz półświatka. Poznamy wielkich

kabalistów i słynnych rabinów, specyfikę ruchów mesjańskich, chasydyzmu i „żydowskiego oświecenia”. W książce nie zabrakło też miejsca na opowieść o działalności organizacji Żydów krakowskich poza granicami Polski.

Autorzy zastrzegają, rzecz jasna, że trudno byłoby wyczerpująco opisać w jednym wydawnictwie 1000-letnie dzieje społeczności. Myślę jednak, że udało im się stworzyć naprawdę wartościowe kompendium wiedzy, które może być świetnym punktem wyjścia do indywidualnego zgłębiania tematu.

Tragiczne lata wojny

Przed II wojną światową w Krakowie mieszkało ok. 68 tys. Żydów. Większość z nich zmuszono do opuszczenia miasta w pierwszych miesiącach okupacji. Getto w Krakowie Niemcy utworzyli w marcu 1941 r. na terenie

Podgórza. Trafiło do niego ponad 15 tys. osób, a później, w związku z przesiedleniami z okolicznych miejscowości, liczba ta wzrosła do 20 tys.

W 1942 r. Niemcy przeprowadzili w getcie dwie akcje deportacyjne (w sumie wywieziono wówczas do obozów zagłady ok. 12 tys. osób, a wiele zabito na miejscu), a jego powierzchnię zmniejszono. W dniach 13–14 marca 1943 r. Niemcy przeprowadzili akcję likwidacyjną getta. 8 tys. Żydów, których uznano za zdolnych do pracy, trafiło do KL Płaszów. Około 2 tys. zamordowano na miejscu, a ciała ofiar przetransportowano do obozu Płaszów i pogrzebano w masowych grobach.

II wojnę światową przeżyło około tysiąca krakowskich Żydów.

„Nie tylko Kroke. Historia Żydów krakowskich” to piękny hołd oddany zarówno bestialsko zamordowanym podczas Holocaustu, jak i ich przodkom, którzy przez wieki stanowili istotną część krakowskiej społeczności.

Centrum Muzyki doda miejskim orkiestrom skrzydeł

Iwona Sitnik-Kornecka

Prosty, wpisany w zieleń, minimalistyczny w formie budynek z widokiem na Wawel. Dom dwóch znakomitych krakowskich orkiestr: Capelli Cracoviensis i Sinfonietty Cracovii. Miejsce koncertów, edukacji, eksperymentów muzycznych, spotkań artystów z całego świata i jednocześnie przyjazna dla mieszkańców przestrzeń, w której krakowianie będą lubili przebywać. Takie ma być Krakowskie Centrum Muzyki w Cichym Kąciku, którego budowa ruszyła w grudniu.

Na trzyhektarowej działce przy ul. Piastowskiej powstaje nowoczesna sala koncertowa z widownią na 1000 miejsc, wyposażona w scenę dla 120 muzyków i balkon, mogący pomieścić 80-osobowy chór. W budynku znajdą się także aula na 300 osób, wielofunkcyjne sale prób, garderoby, biura miejskich orkiestr oraz przestrzeń kreatywna z miejscem na edukację muzyczną. Tak Krakowskie Centrum Muzyki przedstawia się w liczbach. – Równie ważne jak twarde, architektoniczno-budowlane fakty są jednak nadzieje i oczekiwania, jakie ma spełnić ta jedna z najważniejszych obecnie krakowskich inwestycji – mówi dr Jan Pamuła, prezes Agencji Rozwoju Miasta Krakowa, która odpowiada za realizację przedsięwzięcia.

Dom dla miejskich orkiestr

– Nowa sala koncertowa na Cichym Kąciku doda nam skrzydeł – przekonują muzycy Capelli Cracoviensis i Sinfonietty Cracovii, miejskich orkiestr o europejskiej renomie, które do tej pory nie miały swojego domu. W Krakowskim Centrum Muzyki będą koncertować, pracować nad nowymi projektami, nagrywać dla najlepszych wydawców muzyki współczesnej i kompozytorów muzyki filmowej. To za sprawą nowoczesnego studia nagraniowego, jakiego

w KCM nie zabraknie i jakiego do tej pory pod Wawelem nie było. Dlatego nie mogą się już doczekać pierwszych prób i pierwszych koncertów.

Klasyka w magicznym miejscu

– Projekt Krakowskiego Centrum Muzyki był sporym wyzwaniem – przyznają architekci z biura BE DDJM, które wygrało międzynarodowy konkurs architektoniczno-urbanistyczny. – Błonia to magiczne miejsce. Od lat ulubiony cel rodzinnych spacerów, dziś także popularne miejsce rekreacji i amatorskiego uprawiania sportu. Z widokiem na Wawel i Stare Miasto. Stąd minimalistyczna, klasyczna dla tego typu budynków forma. Wpisana w zieleń.

Miasto dostępne

– Na Cichym Kąciku powstaje ważne miejsce na kulturalnej mapie miasta – mówi prezydent Jacek Majchrowski. – Kraków nie mógł już dłużej czekać na budowę nowej sali koncertowej. Krakowskie Centrum Muzyki tworzy przestrzeń, która doskonale wpisuje się w nową filozofię miasta. Miasta dostępnego, oferującego pełen wachlarz możliwości do odpoczynku, rekreacji i rozwoju.

 Kraków

Agencja Rozwoju
Miasta Krakowa

MERCATOR

be

biuro architektoniczne

Wirtuozki z Sinfoniettą

Krzysztof Siwoń

W tym roku cykl „Gwiazdy z Sinfoniettą” powraca z mocą dwóch wyrazistych artystek, które wystąpią w solowych partiach w koncercie łączącym romantyczną wirtuozerię z tym, co w polskiej muzyce XX w. najpiękniejsze.

W programie znajdą się dwa utwory polskich kompozytorów: „Etiuda” Karola Szymanowskiego w opracowaniu na orkiestrę smyczkową, którego dokonała Agnieszka Duczmał, oraz „Symfonia na orkiestrę smyczkową” Grażyny Bacewicz, w intrygujący sposób nawiązująca do muzycznych tradycji. Dopełnieniem programu będzie wirtuozerski, wczesnoromantyczny „Podwójny koncert d-moll”, napisany przez drugie najstynniejsze genialne

dziecko Europy – czternastoletniego Felixa Mendelssohna-Bartoldy’ego.

W koncercie w solowych partiach wystąpi grecka pianistka Theodosia Ntokou, która mimo młodego wieku może szczycić się już entuzjastycznie przyjętymi występami oraz nagraniami (m.in. w duecie z Marthą Argerich). Towarzyszyć będzie jej skrzypaczka Sulamita Ślubowska (zdobywczyni m.in. I nagrody na XIII Międzynarodowym Konkursie Skrzypcowym „Młody Paganini”)

Sulamita Ślubowska, zdobywczyni m.in. I nagrody na XIII Międzynarodowym Konkursie Skrzypcowym „Młody Paganini” / fot. Agata Lidia

oraz Sinfonietta Cracovia pod batutą Katarzyny Tomali-Jedynak, dyrektorki artystycznej orkiestry.

Theodosia Ntokou – następczyni Argerich?

Chwalona przez BBC Music Magazine jako „dramatycznie opanowana”, „klasycznie świadoma” i „emocjonalnie elastyczna” Theodosia Ntokou ugruntowała swoją obecność na scenie muzyki klasycznej dzięki wspaniałym występom i interpretacjom. W styczniu 2021 r. Martha Argerich i Theodosia Ntokou nagrały album z muzyką Ludwiga van Beethovena, który został wydany przez Warner Classics z okazji 250-lecia urodzin Beethovena i zebrał doskonałe recenzje. Przyjaźń, opieka i wskazówki, które Theodosia otrzymała od legendarnej pianistki, od czasu ich pierwszego spotkania w 2009 r. były wielką inspiracją i poprowadziły ją na nowe drogi kariery. Martha Argerich mówiła o Theodosii jako o „niezwykle utalentowanej, entuzjastycznej artystce i błyskotliwej pianistce o bardzo hojnym temperamencie”.

Greckiej pianistce partnerować będzie Sulamita Ślubowska, która przedstawia się jako „skrzypaczka, solistka, kameralistka, a przede wszystkim – muzyk”. Jest absolwentką Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w klasie prof. Szymona Krzeszowca, w której obecnie pracuje jako wykładowczyni akademicka. Swoje umiejętności artystyczne szkoliła również pod okiem takich wybitnych osobowości jak Pierre Amoyal, Gidon Kremer, Maria Szwajger-Kułakowska, Pinchas Zukerman, Bom-sori Kim czy Bartłomiej Nizioł. Zapraszamy 28 lutego do Filharmonii Krakowskiej! 🎻

Dla czytelników dwutygodnika KRAKÓW.PL Sinfonietta Cracovia przygotowała pakiet trzech podwójnych zaproszeń. Aby je zdobyć, należy na adres rezerwacja@sinfonietta.pl przestać odpowiedź na pytanie: „Co łączy Grażynę Bacewicz i Karola Szymanowskiego? W tytule maila prosimy wpisać: „Konkurs”. Trzy pierwsze prawidłowe odpowiedzi zostaną wyróżnione zaproszeniami!

Tłusty czwartek ze sztuką

Ewa Bąkowska

„Wybrane z kolekcji – nowa odsłona” to tytuł wystawy, którą zwiedzający będą mogli zobaczyć już od 16 lutego w Galerii „Huta Sztuki” Ośrodka Kultury im. C.K. Norwida. Ekspozycja obejmuje prace kilkudziesięciu artystów i artystek związanych z Nową Hutą, od socrealistycznych obrazów Erwina Czerwenki po prace członków Grupy Nowohuckiej.

– Na wystawie prezentujemy także „Panoramę Nowej Huty” z lat 50. autorstwa Witolda Chomicza oraz tkaniny artystyczne z lat 70. Teresy Białas-Terakowskiej, Grażyny Brylewskiej-Pędziątek i Józefy Sobór-Kruczek oraz płaskorzeźby Paulina Wojtyny – mówi Barbara Solecka, kuratorka.

16 lutego w ramach „Tłustego czwartku ze sztuką” wstęp na wystawę wraz z oprowadzaniem jest bezpłatny. Zwiedzający poznają historię kolekcji, najważniejsze postaci tworzące nowohuckie środowisko artystyczne w latach 60. i 70. Dodatkowo na gości będzie czekać stołki poczęstunek.

Dwa dni później, 18 lutego, Galeria „Huta Sztuki” zaprasza dzieci w wieku 4–8 lat oraz ich rodziców i opiekunów na warsztaty

Paulin Wojtyna „Ludzie wolni” / fot. archiwum Ośrodka Kultury Norwida

„Mapa skarbów”. – Zamienimy się w badaczy i poszukiwaczy skarbów, przemierzając ekspozycję w poszukiwaniu niezwykłych eksponatów. Następnie stworzymy mapę, odtwarzając z pamięci trasy i zapisując wrażenia – zdradza Basia Pasterak, prowadząca. Zajęcia w cenie 10 zł, zapisy przez formularz na: www.okn.edu.pl.

Wystawa „Wybrane z kolekcji – nowa odsłona” będzie dostępna do 31 sierpnia w godzinach otwarcia Galerii: 11.00–16.00 (środa, piątek i sobota) i 11.00–19.00 (czwartek). Bilety w cenie: 5 zł (ulgowy) i 8 zł (normalny).

Galeria „Huta Sztuki”, os. Górali 5, tel. 12 644-27-65 w. 34, 24; e-mail: hutasztuki@okn.edu.pl.

Kraków

TEATR
GROTESKA

6. Międzynarodowy
Festiwal Teatru Formy

MATERIA PRIMA

www.materiaprima.pl

Kraków, 17–28 lutego 2023

Thick & Tight „A Night With Thick & Tight” © Judita Kuniskyte

TEATR GROTESKA · INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

Partnerskie Wilno skończyło 700 lat!

Izabela Haupt

25 stycznia stolica Litwy i nasze partnerskie miasto zainauguowało uroczyste swoje 700-lecie. Wielki jubileusz będzie jednak hucznie celebrowany przez cały bieżący rok. Hasło obchodów „Vilnius 700 years young” podkreśla, że Wilno jest młode duchem.

Urodziny stolicy Litwy liczone są od daty listu – 25 stycznia 1323 r. – przesłanego przez Wielkiego Księcia Giedymina do miast europejskich, w którym wymienia on Wilno jako swoją siedzibę, zapraszając kupców i rzemieślników do osiadania w grodzie oraz obiecując im wolność wyznania oraz korzystne ulgi.

Koncert w prezencie

Kraków pamiętał oczywiście o historycznej rocznicy swojego miasta partnerskiego. Prezydent Jacek Majchrowski przesłał oficjalny list z życzeniami do mera Wilna Remigijusa Šimašiusa, a dokładnie w dniu urodzin Wilno otrzymało od Krakowa specjalną urodzinową e-kartkę, nawiązującą do atrakcyjnej wileńskiej kampanii promocyjnej (można ją znaleźć, wpisując do wyszukiwarki hasło: 700birthdaycards). Celebracja święta naszych przyjaciół nie ogranicza się jednak tylko do kurtuazyjnych gestów. Pięknym krakowskim prezentem urodzinowym dla Wilna będzie „Halka” Stanisława Moniuszki w wykonaniu Capelli Cracoviensis, która zostanie wystawiona w Filharmonii Wileńskiej 17 maja.

Litewskie wątki w Krakowie

W samym Krakowie w tym roku odbędzie się wiele wydarzeń nawiązujących do jubileuszu stolicy Litwy. Podczas festiwalu literackich Miłosza i Conrada celebrowane będą wątki litewskie, tym bardziej, że Wilno, podobnie jak Kraków, cieszy się tytułem Miasta Literatury UNESCO. Na przełomie wiosny i lata Międzynarodowe Centrum Kultury planuje organizację wystawy poświęconej dwóm stuleciom litewskiej fotografii, natomiast w Muzeum Narodowym w Krakowie od 26 maja do 3 września prezentowana będzie wystawa „Wilno-Vilnius-Vilne w sztuce, 1918–1945”. W połowie sierpnia podczas Nocy Cracovia Sacra w krakowskim kościele św. Katarzyny wystąpi wileńska orkiestra kameralna św. Krzysztofa. Z kolei na

koniec października Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK planuje wystawę przybliżającą współczesną sztukę litewską. Wszystkie eksponaty pochodzą z kolekcji Narodowej Galerii Sztuki w Wilnie. Będziemy mogli podziwiać prace najciekawszych przedstawicieli współczesnej sztuki litewskiej.

Miłosz łączy

Także jesienią do Krakowa być może zawita wybitny litewski poeta i pisarz Tomas Venclova, przyjaciel Czesława Miłosza. Przywołanie postaci urodzonego na Litwie polskiego noblisty, który ostatnie lata swojego życia spędził w Krakowie, ma szczególne znaczenie w tym właśnie czasie. Przypomnijmy, że w październiku 2019 r. na bulwarze Poleskim przy Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha” otwarto schody Czesława Miłosza, na których widnieją cytaty z jego wiersza „Dar”. Podobny symboliczny „pomnik”, czyli schody z wrytymi cytatami, trzy lata wcześniej dedykowało poecie Wilno. Jak powiedział prezydent Jacek Majchrowski, „Schody Miłosza (i te w Krakowie, i te w Wilnie) są podkreśleniem głębokich związków kulturalnych łączących dzisiejszą Polskę i Litwę”.

W samym Krakowie w tym roku odbędzie się wiele wydarzeń nawiązujących do jubileuszu stolicy Litwy.

Mariaż historii i nowoczesności

O historycznych związkach Polski i Litwy uczymy się w szkole. Tegoroczny jubilat to miasto o bogatej historii, pełne zachwycających zabytków. Wilno nie jest jednak miejscem, które skupia się wyłącznie na pielęgnowaniu symboli przeszłości oraz historycznego dziedzictwa. Nie bez powodu jubileuszowe hasło podkreśla, że 700-letnie Wilno jest młode. Miasto nad Wilią nie boi się wyzwania, śmiało sięga po rozwiązania smart city, przyciąga inwestorów i tętni życiem. Najlepiej przekonać się o jego urokach osobiście. Zachęcamy do odwiedzenia stolicy Litwy tym bardziej, że w 2023 r. gości czeka wiele rocznicowych atrakcji. Każdy będzie mógł wybrać coś dla siebie.

Adolf Weltschek
dyrektor Teatru Groteska oraz dyrektor
artystyczny Festiwalu Materia Prima

Wszystko zaczyna się od zmysłów

– Pomysł na Festiwal wziął się z refleksji na temat miejsca i roli teatru plastycznego – mówi Adolf Weltschek, dyrektor Teatru Groteska oraz dyrektor artystyczny Festiwalu Materia Prima w rozmowie z Martyną Nowakowską.

Skąd wziął się pomysł na realizację w Krakowie takiego festiwalu?

Adolf Weltschek: Pomysł na Festiwal Materia Prima wziął się z refleksji na temat miejsca i roli teatru plastycznego, takiego, jaki my tworzymy w Grotesce. Pomyślałem, że warto zapraszać bardzo spektakularne wydarzenia z zagranicy, żeby tymi wydarzeniami festiwalowymi zwrócić uwagę na istnienie takiego zjawiska, jakim jest teatr piękna.

Teatr formy daje widzowi nieograniczoną wręcz przestrzeń do interpretacji, bo skupia się na ruchu, a nie na tekście.

AW: Festiwal Materia Prima, to „pierwsza materia”, a składają się na nią niewątpliwie aktor, przestrzeń, ruch, muzyka i plastyka. To równorzędna gałąź do teatru dramatycznego, w którym głównym elementem budowania narracji jest tekst. W teatrze formy tekstu nie ma albo jest go niewiele. To teatr zmysłów, gry skojarzeń, która pozwala widzowi na dużą dozę wolności, bo niczego nie stawia się narzucić, zostawia się widzowi wolność interpretacyjną – tak jak w poezji. Możemy sobie surfować po znakach i metaforach w zależności od tego, jak jesteśmy wyposażeni w wyobraźnię. Na naszym festiwalu każdy znajdzie dla siebie coś ciekawego, bo wszystko zaczyna się od zmysłów.

„Teatr z innego świata” – to jedno z haseł promujących 6. edycję festiwalu, która rozpoczyna się już 17 lutego.

AW: Tak, i w tym hasle nie ma przesady. Na festiwalu pojawiają się spektakle, które, z jednym wyjątkiem, będą gościć po raz pierwszy na polskich scenach. Poziom artystyczny i warsztatowy tych prezentacji jest jak z innej planety. Brzmi to trochę tajemniczo, ale taka jest rzeczywistość. Jest to teatr z innego świata w podwójnym sensie – geograficznym i artystycznym.

Geograficznym, bo Teatr Groteska zaprosił do Krakowa największe światowe gwiazdy teatru formy?

AW: Nasz Festiwal to wielka szansa na spotkanie z zespołami

i twórcami święcącymi tryumfy na największych teatralnych scenach Europy i świata. Spektakle tegorocznej edycji krążą po świecie, pomiędzy największymi miastami i najważniejszymi festiwalami, a tylko u nas będzie je można wszystkie zobaczyć w jednym czasie i w jednym miejscu.

Jednak po zainteresowaniu widzów widać, że istnieje potrzeba oglądania tego typu teatru.

AW: Dziś przeważająca część teatru przechyla się w stronę doraznej publicystyki, zapominając, że teatr jest czymś więcej, że jest częścią wielkiego uniwersum sztuki. Dlatego przygotowaliśmy festiwal, który pokazuje to, co w teatrze uniwersalne, a jednocześnie piękne i wyzwalające niezapomniane, wielostronne przeżycia. Okazuje się, że to był dobry pomysł, który publiczność zaakceptowała. Jest obecna i uczestniczy z wielką chęcią w naszych wydarzeniach.

Jakie spektakle zajęły szczególne miejsce w Pana sercu?

AW: Niewątpliwie do moich ulubionych artystów należy zarówno Finzi Pasca, jak i Jakob Ahlbom. To ludzie, którzy na różne sposoby kreują frapującą, intrygującą teatr. Ahlbom nawiązuje do różnego rodzaju konwencji filmowych, tworzy złożone sceniczne labirynty opowiadające o świecie, w którym żyjemy. Z kolei Pasca posiadał kamień filozoficzny budowania przestrzeni scenicznych w stopniu arcy mistrzowskim. Jego światy są niewyobrażalnie piękne.

Na spektakl Ahlboma „Vielfalt” już nie zaprosimy czytelników, ponieważ wszystkie bilety zostały dawno wyprzedane.

AW: Niech nie tracą nadziei ci, którzy na Ahlboma nie trafią w trakcie tej edycji, bo obiecaliśmy sobie, że z nowym spektaklem pojawi się w trakcie kolejnej, 7. edycji festiwalu. Jednak w ostatnich dniach festiwalu będziemy gościć zespół Thick&Tight, który zaprezentuje spektakularne wydarzenie, czyli połączenie kabaretu z rewią, a zagrane ono będzie z istic angielskim poczuciem humoru. Zachęcam, by zarezerwować na nie czas!

Festiwal Materia Prima, to „pierwsza materia”, a składają się na nią niewątpliwie aktor, przestrzeń, ruch, muzyka i plastyka. To równorzędna gałąź do teatru dramatycznego, w którym głównym elementem budowania narracji jest tekst.

VARIÉTÉ'S GREAT REVUE

24.02 / piątek / 19:00

25.02 / sobota / 18:00

26.02 / niedziela / 17:30

TEATR
VARIÉTÉ

www.teatrvariete.pl

Mezuzy – ślady po dawnych mieszkańcach

Małgorzata Stuch

Jeszcze przed wojną na terenie Polski było ich kilka milionów, w Krakowie liczone były w tysiącach. Dziś mezuzy – bo o nich mowa – znajdziemy zaledwie w kilkunastu lokalizacjach – na Kazimierzu i w Śródmieściu. W kilkudziesięciu miejscach można też zobaczyć ślady po mezuzach – zaspachlowany otwór, nierówno położoną farbę, dosztukowane drewniane klocki we framudze.

Mezuzy to niewielkie pojemniki zawierające dwa fragmenty z Księgi Powtórzonego Prawa / Fot. Pixabay

Jednak tych śladów jest coraz mniej. Na szczęście pojawiło się kilka współczesnych mezuz, które zaczęto zakładać przed kilkunastu laty przy wejściu do Żydowskiego Muzeum Galicja (ul. Dajwór), przy Centrum Społeczności Żydowskiej (ul. Miodowa) czy przy ul. Józefa 42.

Czym jest mezuz? To jeden z charakterystycznych elementów żydowskiego domu – niewielki, podłużny pojemnik, umieszczany na skos na drewnianych ościeżnicach drzwi lub mocowany w kamiennych portalach – zawsze po prawej stronie wejścia. Mezuzę należało mocować trwale, tak by nie można jej było łatwo usunąć. Charakterystyczne pojemniki wykonane z metalu, srebra, drewna, kości lub szkła zawierają dwa fragmenty z Księgi Powtórzonego Prawa. Pobożnym żydom miały stałe przypominać o postępowaniu wobec nakazów i zakazów Tory. Według tradycji pierwowzorem mezuzy były brązowe kolumny w wejściu do Pierwszej Świątyni.

Zasady i tradycja

Mezuzy były umieszczane w żydowskich domach i miejscach użyteczności publicznej (urzędy, szkoły, synagogi) na ościeżnicach wszystkich pokoi i pomieszczeń, z wyjątkiem łazienki i toalety. Zgodnie z nakazami religijnymi należało ją zamontować natychmiast po wprowadzeniu się do własnego domu, a w wynajętym lokalu – nie

później niż do 30. dnia. Umieszczony w pojemniku tekst musiał być zapisany bezbłędnie i doskonale. Na rewersie zwoju zazwyczaj umieszczano imię Boga El Szaddaj „Wszchemocny”, a w obudowie mezuzy pozostawiano otwór, przez który widoczne było słowo „Szaddaj”. Żydzi przy wejściu i wyjściu dotykali mezuzę z czcią i pobożnością. Praktykowano także składanie pocałunku na dłoń, która dotykała mezuzy.

Gdzie szukać

W Krakowie najliczniejsze pozostałości po mezuzach są oczywiście na Kazimierzu. Ulice, przy których na odrzwiach i murach znajdziemy charakterystyczne, ukośne ślady, to Szeroka, Józefa, Mostowa czy Dietla. Pojedyncze miejsca po mezuzach widnieją na budynkach m.in. przy ul. Kupa, Krakowskiej, Kordeckiego, Izaaka, Orzeszkowej i Augustiańskiej. Rzecz jasna, to tylko to, co widoczne jest od strony ulicy czy podwórka. Część pamiątek przetrwała także wewnątrz budynków – na klatkach schodowych, czasem w mieszkaniach, które niegdyś zajmowały rodziny pochodzenia żydowskiego (przy ul. Mostowej 8 zachował się ślad na framudze, na klatce schodowej). Ponadto w części miejsc, gdzie na elewacjach widoczne są ślady po mezuzach, pojawiły się specjalne tablice. Znajdziemy je przy ul. św. Wawrzyńca 16, Orzeszkowej 9, Sebastiana 34 i Limanowskiego 47.

Nowe Centra Aktywności Seniorów

Anna Okońska-Walkowicz

W tym numerze kontynuujemy prezentację nowych centrów, które działają od 16 stycznia. Są to: CAS w Hali 100-lecia KS Cracovia, CAS Ruch to zdrowie oraz CAS Pracownia Inicjatyw.

CAS w Hali 100-lecia KS Cracovia

Prowadzony jest przez Fundację Kuźnia Talentów, a jego usytuowanie przy al. Focha 40 stwarza wspaniałe możliwości dla zajęć ruchowych, takich jak siatkówka, joga czy nordic walking. Wiosną CAS będzie organizował wyjścia plenerowe, które pozwolą poznać atrakcyjne miejsca Krakowa, a szczególnie Zwierzyńca. Szczegółowe informacje pod numerem tel. 797 377 808.

CAS Ruch to zdrowie

Znajduje się na os. Mistrzejowice Nowe 6a, a prowadzi go znane, lokalne Stowarzyszenie Pomocy Bezrobotnym i Osobom Pokrzywdzonym przez Los. CAS kontynuuje działania klubu seniora i zamierza nadal prowadzić współpracę ze Szpitalem im. L. Rydygiera, policją, Nowohuckim Centrum Kultury i Radą Dzielnicy. CAS zaprasza na intensywne szkolenia obsługi smartfona, język angielski, gimnastykę i gry stolikowe. W centrum odbywają się regularne spotkania z dietetykiem, popularyzujące zdrowy styl życia. Wiosną, latem i jesienią do dyspozycji uczestników jest ogród, w którym odbywa się część zajęć. Kawiarenka CAS-u działa codziennie w godz. 10.00–18.00. Kontakt z centrum pod numerem tel. 609 397 000.

CAS Pracownia Inicjatyw

Działa przy ul. Lipskiej 63, prowadzi je Stowarzyszenie Fabryka Inicjatyw. W Pracowni Inicjatyw można m.in. ćwiczyć pilates i nordic walking, a także wziąć udział w programie profilaktyki nietrzymania moczu. W czasie wakacji na Bagrach prowadzone będą zajęcia kajakarskie. Seniorzy mogą w Pracowni doskonalić swoje

W każdym z CAS-ów prowadzone są zajęcia popularyzujące zdrowy styl życia / fot. Pixabay

umiejętności związane z obsługą laptopów i smartfonów, a także poznać elementy robotyki, uczyć się języka angielskiego czy grać w brydża i remika. Ogromnym zainteresowaniem cieszą się organizowane przez przewodników miejskich wizyty w placówkach kultury oraz wycieczki po Krakowie. Kontakt telefoniczny pod numerem: 576 188 983.

*

W każdym z 54 krakowskich Centrów Aktywności Seniorów prowadzone są zajęcia integrujące osoby starsze z młodszymi generacjami. Wszędzie seniorzy zachęceni są nie tylko do udziału w wycieczkach w ciekawe miejsca, lecz także do zaangażowania się w wolontariat.

Wszystkie zajęcia są bezpłatne. Finansuje je Miasto w ramach gminnego Programu Aktywności i Integracji Osób Starszych. Systematycznie rozwijająca się sieć Centrów ma pomóc budować pozytywny wizerunek osób starszych, wspierać ich rozwój osobisty, sprawić, że krakowscy seniorzy będą czuć się stale ważnymi i potrzebnymi obywatelami miasta. CAS-y to przestrzeń do zawierania nowych przyjaźni w pobliżu miejsca zamieszkania, inspiracja do poprawiania kondycji fizycznej i psychicznej, antidotum na samotność i pustkę. Zapraszamy!

Miejskie Centrum Informacji dla Seniorów

tel. 12 445-96-67,

e-mail: informacjasenior@um.krakow.pl

 Kraków

DOŁĄCZ DO NAS!

Weź udział w zajęciach nordic walking dla osób pełnoletnich pod hasłem

CHODŹŹE Z NAMI

 Zarząd Infrastruktury Sportowej w Krakowie

www.zis.krakow.pl

Wojciech Krzysztonek

 radny niezależny, przewodniczący Komisji Rewizyjnej
i wiceprzewodniczący Komisji Edukacji Rady Miasta Krakowa

Zależy, kto co pichci...

O planach budowy w Krakowie Ośrodka Rehabilitacji Dzikich Zwierząt, Czyżyńskiej Akademii Samorządności i komunikacji publicznej opowiada w rozmowie z Ryszardem Kozikiem radny Wojciech Krzysztonek.

Kiedy w Krakowie powstanie Ośrodek Rehabilitacji Dzikich Zwierząt? Był Pan jednym z projektodawców uchwały kierunkowej w tej sprawie dla Prezydenta Krakowa z 2018 r.

Wojciech Krzysztonek: Od wielu lat zabiegamy o Ośrodek Rehabilitacji Dzikich Zwierząt. Opieka nad nimi należy do obowiązków gminy. Kraków się rozrasta i coraz częściej dochodzi do konfrontacji dawnych mieszkańców tych terenów (zwierząt) z obecnymi (ludźmi). Zwierzęta są w tym starciu bez szans. Trzeba im pomóc wrócić do zdrowia. Na razie płacimy za to podmiotom zewnętrznym, chcemy jednak wybudować miejski ośrodek. Miał powstać w Lasach Tynieckich. Drugą braną pod uwagę lokalizacją był Pleszów, dlatego przeprowadziliśmy konsultacje społeczne. Wybrano Lasy Tynieckie i wszystko szło ku dobremu. W ubiegłym roku miał zostać ogłoszony przetarg na dokumentację budowlaną. Lokalni mieszkańcy zaczęli jednak protestować, a władze miasta ugięły się pod presją i zrezygnowały z budowy w tym miejscu. Szkoda, bo w dyskusji mało było merytorycznych argumentów, a przeważały emocje. „Budujcie, ale nie u nas” – brzmiał przekaz. Jedyny merytoryczny argument dotyczył drogi dojazdowej, ale to była sprawa do rozwiązania.

Cieszy mnie jednak, że Miasto nie zrezygnowało z realizacji projektu. W styczniu odbyło się spotkanie zorganizowane przez pana wiceprezydenta Jerzego Muzyka, w trakcie którego ustaliliśmy, że takie miejsce na pewno powstanie. Kolejne konsultacje zaplanowano na 15 lutego – będziemy wtedy analizowali potencjalne lokalizacje.

Szkoda, że ta sytuacja obnażyła słabość Miasta. W takich sprawach nie powinny decydować emocje. Wierzę jednak, że to drugie podejście do stworzenia Ośrodka Rehabilitacji Dzikich Zwierząt będzie skuteczne.

Jest Pan wiceprzewodniczącym Komisji Edukacji Rady Miasta Krakowa...

WK: ...i z racji pełnienia tej funkcji staram się od dłuższego czasu kłaść nacisk na wspieranie infrastrukturalne placówek edukacyjnych. Takimi działaniami są np. budowa basenu przy SP nr 155 czy

budowa hali sportowej, dostosowanej do potrzeb osób z niepełnościami przy XXX LO na os. Dywizjonu 303.

Z całego serca wspieram też Czyżyńską Akademię Samorządności. Od dziesięciu lat przygotowujemy młodych ludzi do aktywnego udziału w życiu publicznym. Przekazujemy im wiedzę o funkcjonowaniu samorządu, zachęcamy do aktywnego uczestniczenia w życiu swojej dzielnicy. My żyć wiecznie nie będziemy, ważne jest

wychowanie kolejnych pokoleń. Działalność publiczna nie jest dziś dla młodych ludzi pierwszym wyborem, bo inne, atrakcyjniejsze formy aktywności kuszą. My koncentrujemy się na samorządzie, zachęcamy do angażowania się w sprawy miejsca, w którym żyją. I powtarzamy: jeżeli my nie zadecydujemy, to inni za nas zdecydują. Opowiadamy o tym, jak tworzy się lokalną politykę, pokazujemy ją od kuchni.

**Z całego serca wspieram
Czyżyńską Akademię
Samorządności. Od dziesięciu
lat przygotowujemy młodych
ludzi do aktywnego udziału
w życiu publicznym.**

Jako młody idealista zapisałem się przed laty do pewnej partii. Po pierwszym spotkaniu dzielnicowej komórki z udziałem doświadczonych polityków, opowiadających o politycznej kuchni, na kolejne nie poszedłem...

WK: Zależy, kto co pichci... Nie o taką kuchnię nam chodzi. My koncentrujemy się na działalności samorządowej.

Przewodniczy Pan też Komisji Rewizyjnej Rady Miasta Krakowa, która zajmowała się ostatnio kontrolą komunikacji miejskiej...

WK: W maju ubiegłego roku doszło do sytuacji kryzysowej, bo okazało się że MPK nie zrealizowało wielu połączeń. Za pośrednictwem Zarządu Transportu Publicznego przeprowadziliśmy kontrolę. Okazało się, że nie zrealizowano ponad 13 tys. wozokilometrów. Takie sytuacje się zdarzają. Problemem jest jednak to, że MPK miało wynikający z umowy obowiązek poinformowania o ewentualnych problemach, a tego nie zrobiło. Gdy sytuacja została nagłośniona, ZTP powinien był przeprowadzić całościową kontrolę za ten miesiąc, a nie zrobił tego. Zaproponowaliśmy więc zaostreżenie warunków umowy w zakresie kar za niepunktualne przyjazdy i wzmocnienie nadzoru Miasta nad MPK i ZTP.

Młodzieżowa Rada w obronie praw ucznia

Wojciech Zalewski

Młodzieżowa Rada Krakowa rozpoczęła aktywne działania promujące przestrzeganie praw ucznia. 24 stycznia zorganizowała konferencję „Porozmawiajmy o prawach ucznia”, w której udział wzięły samorządy uczniowskie krakowskich szkół średnich.

Spotkanie otworzył wykład Łukasza Korzeniewskiego – prezesa Stowarzyszenia Umarłych Statutów – czyli organizacji już od kilku lat aktywnie zajmującej się tematem przestrzegania praw ucznia. Wykład przybliżył zgromadzonym prawne zagadnienia związane z ochroną praw ucznia w szkole, szczególnie skupiając się na kwestii funkcjonowania w szkołach tzw. rzeczników praw ucznia (RPU).

Ważną częścią konferencji był panel dyskusyjny, w którym uczestniczyli przewodniczący kilku liceów, gdzie system ochrony praw ucznia funkcjonuje już od pewnego czasu. Celem dyskusji na forum wszystkich zgromadzonych było zaprezentowanie różnych form funkcjonowania w szkołach RPU. Rozmawiano m.in. o takich rozwiązaniach jak klasowi rzecznicy, e-mail umożliwiający anonimowe zgłaszanie naruszeń prawa do rzecznika czy rozwiązania statutowe chroniące rzeczników przed „zemstą” nauczycieli. Po dyskusji przedstawiciele krakowskich szkół podpisali deklarację, w której zobowiązali się do należytego zadbania o prawa ucznia oraz powołania rzeczników praw ucznia w swoich szkołach. Radni MRK

przygotowali dla każdego samorządu propozycje zapisu o RPU do szkolnych regulaminów samorządu uczniowskiego, aby ułatwić im wprowadzenie tego rozwiązania do szkół.

Jest to pierwszy krok na drodze wyznaczonej przez MRK, która w tej kadencji chce zlikwidować problem nieprzestrzegania

praw ucznia w Krakowie. Kolejnym krokiem będzie połączenie rzeczników praw ucznia ze wszystkich szkół w Krakowie i stworzenie dla nich platformy do wspólnej komunikacji, aby następnie przeszkolić ich z efektywnego działania na rzecz szkolnych uczniowskich społeczności. – Chcemy, aby zwieńczeniem naszych działań było powołanie w Krakowie Miejskiego Rzecznika Praw Ucznia, który będzie koordynował wszelkie działania we współpracy z RPU w szkołach – podsumowuje Mikołaj Sołtysik, przewodniczący X kadencji Młodzieżowej Rady Miasta Krakowa.

Uczestnicy spotkania zorganizowanego przez Młodzieżową Radę Krakowa / fot. Rita Uberman

 Kraków

**Sesje Rady Miasta
Krakowa
NA ŻYWO**

RMK Live - Magiczny Kraków (www.krakow.pl)

Tu znajdowała się siedziba c.k. policji / Fot. Bogusław Świerzowski

Paczółtowicko-krakowski tańcuch winy i kary, cz. 1

Michał Koziol

Jest to pierwsza z trzech części historii, którą warto opowiedzieć w całości, co nie udałoby się w ramach jednego tylko felietonu. Kolejne dwie części pojawią się w następnych numerach dwutygodnika KRAKÓW.PL, czyli kolejno 1 i 15 marca.

Mieszkańcy Paczółtowic, wsi leżącej przed I wojną światową blisko ówczesnej rosyjsko-austriackiej granicy wiedzieli, że w sklepie, który funkcjonował przy karczmie prowadzonej przez małżonków Ferberów, można kupować także i w sobotę, choć to dla starozakonnych dzień świąteczny. Jednak gospodynie, które zjawiły się rankiem 19 grudnia 1908 r., aby dokonać przedświątecznych zakupów, zastały drzwi zamknięte. Nie powiodły się wszelkie próby obudzenia karczmarza. Zaniepokojeni sąsiedzi zdecydowali się w końcu na wyważenie drzwi karczmy. W środku czekał na nich przerażający widok, czyli skrwawione zwłoki Maurycego Ferbera, jego żony Salomei oraz służącej Magdaleny Mroźkówny.

Makabra w karczmie

W poniedziałek 21 grudnia krakowska prasa nie szczędziła makabrycznych szczegółów. „Czas” donosił, że zwłoki propinatora, który został zabity strzałem w czoło, w momencie wyważenia drzwi nadal spoczywały na krześle. Natomiast Salomea Ferber „trafiona dwoma strzałami w pierś padła na ziemię. Jeden ze zbrodniarzy, nie dowierając zapewne skutkom poprzednich strzałów, wycelował strzał trzeci w głowę koło ucha”. Do trzeciej ofiary, którą była Magdalena Mroźkówna, służąca Ferberów, strzelono dwa razy, a później dobito ją siekierą.

Wstrząs był ogromny. Najstarsi mieszkańcy Paczółtowic twierdzili, że od wielu dziesięcioleci nie zdarzyła się w okolicy taka zbrodnia. Podobne nieszczęście miało mieć miejsce jeszcze w czasach Rzeczypospolitej Krakowskiej, kiedy to w 1834 r. nieznanymi sprawcami napadli na plebanię i zabili księdza Wartakiewicza. Zastanawiano

się, kto mógł popełnić tak straszną zbrodnię. Nie zabrakło też i takich, którzy twierdzili, że do karczmy Ferbera zaglądali rozmaici podejrzani ludzie. Między innymi byli to przemytnicy operujący na niezbyt odległej granicy i zdaniem sąsiadów właśnie w tym środowisku powinno się szukać winowajców.

Poszukiwanie podejrzanych

Śledztwo w sprawie zamordowania małżonków Ferberów oraz Mroźkówny rozpoczęto natychmiast. Zajął się nim energicznie wachmistrz Grzegorz Stary, komendant posterunku żandarmerii w Krzeszowicach, który zaangażował do współpracy kolegów z Chrzanowa, Czernej i Trzebini. Przede wszystkim starano się ustalić tożsamość sprawców zbrodni oraz stwierdzić, co zostało zrabowane. Karczmę bowiem splądrowano. Bandyci rozbili szafę, w której – jak twierdzili indagowani sąsiedzi – zamożni Ferberowie przechowywali znaczną gotówkę oraz precjoza. Ile było tej gotówki i jakie cenne przedmioty zrabowano, nikt oczywiście nie wiedział. Opowieści, jakoby łupem bandytów padła duża kwota, dwadzieścia czy nawet trzydzieści tysięcy koron, należało potraktować raczej jako fantazjowanie. Pewne było tylko to, że zniknął złoty zegarek Maurycego Ferbera. Mordercy zostawili natomiast srebrne szabasowe lichtarze. Szukanie sprawców też szło opornie. Niektórzy mieszkańcy Paczółtowic twierdzili, że w poprzedzający napad piątek widzieli grupkę obcych mężczyzn, kręcących się po okolicy. Bardziej konkretna informacja pochodziła z Rudawy. W sobotę rano pojawił się tam „nieznany mężczyzna około 26 lat liczący, ubrany w czarny płaszcz i kapelusz z kryzami opuszczonymi”. Osobnik ów miał rzekomo mieć ślady krwi na butach oraz ubraniu, a gdy

kupował bilet kolejowy do Krakowa, zauważono u niego „większą ilość gotówki w grubszych banknotach”.

Sprawa była poważna i przy całym szacunku dla miejscowej żandarmerii krakowska Dyrekcja Policji delegowała na miejsce zbrodni agenta Jakuba Karcza. Miał on pomóc w śledztwie. Jak zawsze prowadzący dochodzenie na początku poruszali się „po omacku”. Już 2 stycznia krakowska prasa doniosła o aresztowaniu robotnika, który chciał sprzedać na Kazimierzu złoty zegarek. Oczywiście skojarzono to z paczółtówicką zbrodnią. Podejznanego aresztowano i „wrodzono dochodzenie celem zbadania, skąd i od kogo zegarek dostał się w jego ręce”. Podejrzenia okazały się jednak bezzasadne. W kręgu podejrzeń znalazł się nawet nauczyciel z paczółtówickiej szkoły.

Niespodziewany trop

Jak się często zdarza, prowadzącym śledztwo pomogły przypadek oraz zdumiewająca lekkomyślność jednego ze sprawców zbrodni. Otóż we wtorek, 26 stycznia w Jaworznie do karczmy zaszedł młody człowiek i chciał sprzedać futro. Karczmarzowi wydało się to podejrzane, no bo kto sprzedaje w styczniu futro... W tej sytuacji – jak pisała jedna z krakowskich gazet – „postał więc cichaczem po żandarmerię”. Przybyli żandarmi zaprosili niedoszęłego sprzedawcę na posterunek. Tam poddano go rewizji osobistej, podczas której znaleziono przepustkę graniczną oraz browning. Los zatrzymanego przypieczętował zawieszony krawiec, który rozpoznał swoją robotę i potwierdził, że futro to naprawiał na polecenie b.p. Maurycego Ferbera. Podczas przesłuchania zatrzymany podał swoje personalia. Oświadczył, że nazywa się Roman Bilski, jest czeladnikiem stolarskim, pochodzi z miejscowości Krasocin w Królestwie Polskim, aktualnie mieszka na Krowodrzy, a futro, które musiał sprzedać, bo

zabrakło mu gotówki, kupił na krakowskim Kazimierzu. W tej sytuacji postanowiono rzekomego czy prawdziwego Bilskiego odesłać koleją do Krakowa. Na dworcu skutego więźnia żegnał żydowski tłum „przyglądający się z ciekawością i głośnie oburzeniem”.

W Krakowie podejznanego przesłuchiwał sędzia śledczy dr Kazimierz Kłodziński. Bilski zeznał, że mieszka na Krowodrzy u Jakuba Goryła. Podał numer domu. Wizytę w mieszkaniu Goryłów złożyło trzech funkcjonariuszy z inspektorem Bronisławem Karczem na czele. Zastali Jakuba ubranego jak do drogi i wyraźnie zmieszanego. Miał nawet przygotowany kuferek. Tłumaczył się, że właśnie wybiera się do Warszawy, gdzie będzie pracował w swoim zawodzie, czyli jako kelner.

Aresztowania

Początkowo u Goryłów nie znaleziono nic podejznanego. Jednak oku wytrawnego specjalisty Karcza nie uszła jasna plama na ścianie. W skrytce znaleziono „złoty długi łańcuch damski, złoty damski zegarek, bransoletę wysadzaną opalami i rubinami i taką samą broszkę, wreszcie złote monety w kwocie sto koron”. We fryzurze pani Goryłowej odkryto banknoty na kwotę przeszło tysiąca koron.

Jakuba Goryła aresztowano. Przesłuchiwany przez komisarza Rudolfa Krupińskiego załamał się i przyznał do udziału w zbrodni, której „promotorem” był jednak Bilski. Obaj nie mieli pracy, a więc to nędza popchnęła ich do przestępstwa.

Policja podjęła dalsze „dochodzenia w kierunku prawdopodobnych współników morderstwa”. Aresztowano Marię, żonę Jakuba oraz jej szwagra, mieszkającego w Paczółtówicach Franciszka Goryła. Oboje zresztą szybko zwolniono, zaś Roman Bilski i Jakub Goryl czekali u św. Michała na swój proces.

c.d.n.

Kalendarium krakowskie

16 lutego 1898

„Głos Narodu” donosi: „Nową kawiarnię otworzył wczoraj p. Dydąs przy ulicy Sławkowskiej, w domu p. Lehnerta, na przeciw hotelu Saskiego, na I piętrze od frontu”.

17 lutego 1877

„Czas” donosi: „Dziś o godz. 7 rano p. Piotrowski, naczelnik akcyzy, zawiadomił naczelnika straży ogniowej p. Eminowicza, że Rudawa na Krowodrzy przerwała w jednym miejscu brzeg, i woda z nadzwyczajną gwałtownością przelewa się poza wały miejskie”.

18 lutego 1953

W sali Zakładu Geologii przy ul. Anny 6 prof. M. I. Nikołajew wygłasza odczyt pod tytułem: „Zadania geologii w wielkich stalinowskich budowach socjalizmu”.

19 lutego 1911

Przy ul. Studenckiej otwarto Muzeum Etnograficzne.

21 lutego 1948

W Grand Hotelu podwieczorek taneczny. Udział biorą: doskonała tancerka charakterystyczna Danuta Kwapiszewska oraz siostry DO-RE-MI w nowym repertuarze.

23 lutego 1911

Na sesji „Radny miejski Dudek interpeluje w sprawie urządzenia targowiska na Półwsiu Zwierzynieckim i kanału w ul. Lelewela. Prez. Leo przyrzeka sprawę rozpatrzyć”.

24 lutego 1945

Nabożeństwa w języku angielskim dla żołnierzy brytyjskich odbywają się w każdą niedzielę o godz. 12.00 w zborze metodystów, Stradom 11, w podwórzu.

25 lutego 1890

„Nowa Reforma” donosi: „Budowa mostu na Rudawie przy przedłużonej ulicy Smoleńsk kosztem około 3.500 złr. oddaną została w przedsiębiorstwo budownicemu Drzewieckiemu”.

Prace remontowe i konserwatorskie na kwaterze żołnierzy I wojny światowej na cmentarzu Podgórskim (Nowym) w Krakowie

Agnieszka Rudnik

Od września do grudnia 2022 r. na cmentarzu Podgórskim przeprowadzone zostały działania na kwaterze wojennej, związane z projektem pod nazwą: „Prace remontowe i konserwatorskie na kwaterze żołnierzy I wojny światowej na cmentarzu Podgórskim (Nowym) w Krakowie”.

Zadanie zostało wykonane przez Gminę Miejską Kraków przy dofinansowaniu w ramach programu rządowego „Groby i cmentarze wojenne w kraju” ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z budżetu państwa (w wysokości 220 tys. zł) oraz przy udziale środków dotacji celowej przyznanej przez Wojewodę Małopolskiego na remont kwatery wojennej na cmentarzu Podgórskim (w wysokości 100 tys. zł). Wkład finansowy Gminy Miejskiej Kraków wyniósł 244 418,33 zł.

W ramach zadania w 2022 r. wykonano prace konserwatorskie i roboty budowlane przy zachowanych elementach kwatery wojennej. Powiększona została utwardzona nawierzchnia placu, a tablica w związku z poszerzeniem nawierzchni placu została przeniesiona w inne miejsce. Zamontowano także nową tablicę informacyjną z historią cmentarza oraz wykazem znanych nazwisk pochowanych żołnierzy. Dodatkowo uporządkowano, wymieniono i dokonano pielęgnacji zieleni.

Tym samym przeprowadzony został kompleksowy remont kwatery żołnierzy z I wojny światowej na cmentarzu Podgórskim (Nowym) w Krakowie mający na celu rewaloryzację kwatery wojennej, zachowanej części cmentarza wojennego z I wojny światowej, stanowiącej ok. 1/3 pierwotnego założenia – cmentarza nr 386 Kraków-Podgórze utworzonego na cmentarzu miejskim. Jest to jeden z kilku cmentarzy wojennych Twierdzy Kraków na terenie naszego miasta, założony w latach 1914–1918 przez Wydział Grobów Wojennych Kraków c. k. armii austro-węgierskiej, według projektu rzeźbiarza Karla Korschanna.

Z historii kwatery wojennej

Na cmentarzu Podgórskim przeznaczona została wyodrębniona kwatera na pochówki żołnierzy poległych lub zmarłych z ran i chorób odniesionych na frontach I wojny światowej (pierwsze pochówki żołnierzy miały miejsce we wrześniu 1914 r.), obecnie to część kwatery XI. W latach 1914–1918 pochowano tu pierwotnie ok. 332 żołnierzy i jeńców różnej narodowości – żołnierzy armii austro-węgierskiej, rosyjskiej i serbskiej oraz Legionów Polskich, zmarłych w szpitalach wojskowych w Podgórzu i Łagiewnikach. W 1934 r. z terenu kwatery zostało ekshumowanych 13 żołnierzy Legionów Polskich, których przeniesiono do odrębnego grobu – założonego między kwaterą VIII i pasem 2, z niewielkim pomnikiem nagrobnym proj. architekta Czesława Miętki. Na kwaterze XI pochowanych pozostaje ok. 320 żołnierzy.

Prace przy porządkowaniu i urządzaniu założenia architektonicznego dla cmentarza wojennego na cmentarzu Podgórskim trwały w już 1918 r. Autorem projektu tego miejsca wraz z pomnikiem centralnym oraz otwartą kolumnadą za nim był Karl Korschann, rzeźbiarz zatrudniony w latach 1915–1918 w Oddziale ds. Grobów Wojennych Twierdzy Kraków. Założenie wojskowe usytuowane w obrębie cmentarza miejskiego, dawniej o pow. 1000 m kw., z 15 rzędami grobów, jest obecnie zachowane jedynie częściowo. Nie przetrwał oryginalny pomnik na osi kwatery, mający formę wysokiego obelisku zwieńczonego krzyżem, zdobionego ornamentem z wieńca cieniowego oraz rzeźbionymi czterema czapkami żołnierskimi. Oryginalny pomnik został rozebrany w okresie międzywojennym.

 Kraków

Kupuj **bilety**
Zbieraj **punkty**
Zdobywaj **nagrody**

Dołącz do **kbf: plus**

KONKURS **CZYTELNIK ROKU 2023**

Wypożyczaj książki i audiobooki w Bibliotece Kraków
Zgłoś udział i odbierz Paszport Czytelnika
Zdobądź tytuł Czytelnika Roku!

Więcej informacji:
www.biblioteka.krakow.pl

BIBLIOTEKA KRAKÓW · INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

ORGANIZATOR:

PARTNERZY KONKURSU:

 Kraków

XIV DNI KOMEDI DELL'ARTE

20-26.02.2023

WWW.DNIKOMEDII.PL

CENTRUM KULTURY PODGÓRZA - INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

ORGANIZATORZY:

**CENTRUM
KULTURY
PODGÓRZA**

FUNDACJA
studio dono

WSPÓLORGANIZATORZY:

 **ISTITUTO
italiano
di CULTURA**

PARTNERZY:

 **TEATR
KOMEDIANTY**

**TEATR
PASKA
52**